

T.C.
BAHÇEŞEHİR ÜNİVERSİTESİ

**NIKOLAI VASILYEVİÇ GOGOL'ÜN
“BİR EVLENME” ADLI ESERİNİN EDEBİ TAHLİLİ,
PATKOLYOSİN KARAKTERİNİN İNCELENMESİ VE
ROL ÜZERİNE ÇALIŞMALAR**

Yüksek Lisans Tezi

SAVAŞ EMRAH ÖZDEMİR

İSTANBUL, 2008

BAHÇEŞEHİR ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

İLERİ OYUNCULUK PROGRAMI

**NIKOLAI VASİLYEVIÇ GOGOL'ÜN
“BİR EVLENME” ADLI ESERİNİN EDEBİ TAHLİLİ,
PATKOLYOSİN KARAKTERİNİN İNCELENMESİ VE
ROL ÜZERİNE ÇALIŞMALAR**

Yüksek Lisans Tezi

SAVAŞ EMRAH ÖZDEMİR

Tez Danışmanı: ÖĞR. GÖR. ZURAB SIKHARULIDZE

İSTANBUL, 2008

T.C.
BAHÇEŞEHİR ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İLERİ OYUNCULUK PROGRAMI

Tezin Adı: Nikolai Vasilyeviç Gogol'ün "Bir Evlenme" Adlı Eserinin Edebi Tahlili,
Patkolyosin Karakterinin İncelenmesi ve Rol Üzerine Çalışmalar

Öğrencinin Adı Soyadı: Savaş Emrah Özdemir
Tez Savunma Tarihi: 25.12.2008

Bu tezin Yüksek Lisans tezi olarak gerekli şartları yerine getirmiş olduğu Enstitümüz tarafından onaylanmıştır.

Prof. Dr. Selime SEZGİN
Enstitü Müdürü

Bu tezin Yüksek Lisans tezi olarak gerekli şartları yerine getirmiş olduğunu onaylarım.

Öğr. Gör. Zurab SIKHARULIDZE
Program Koordinatörü

Bu Tez tarafımızca okunmuş, nitelik ve içerik açısından bir Yüksek Lisans tezi olarak yeterli görülmüş ve kabul edilmiştir.

Jüri Üyeleri

İmzalar

Öğr. Gör. Zurab SIKHARULIDZE

Doç. Dr. Melih Zafer ARICAN

Öğr. Gör. Tamar KHORAVA

ÖZET

NİKOLAİ VASİLYEVIÇ GOGOL'ÜN “BİR EVLENME” ADLI ESERİNİN EDEBİ TAHLİLİ, PATKOLYOSİN KARAKTERİNİN İNCELENMESİ VE ROL ÜZERİNE ÇALIŞMALAR.

Özdemir, Savaş Emrah

İleri Oyunculuk Programı

Tez Danışmanı: Öğr. Gör. Zurab Sıkharulidze

Aralık 2008, 44 Sayfa

Rus yazar Nikolai Vasilyeviç Gogol'ün “Bir Evlenme” adlı oyunu, öncelikle yaşadığı dönem temel alınarak değerlendirilmiştir. Bu oyunu, yazarın yaşadığı dönemden yola çıkarak yazdığı esas alındığından, öncelikle Gogol'ün yaşadığı dönem incelenmiştir.

Daha sonra eserin konusu, ana fikri, türü ve fabeli incelenmiş ve eserin anlatım yöntemi üzerinde kapsamlı bir çalışma gerçekleştirilmiştir.

Oyun, adından da anlaşılacağı üzere evliliği kendine konu edinmiştir.

Evlilik arifesini kendine konu edinen oyunda, bu durumundan yola çıkarak, 19. yüzyıl Rus soylu sınıfına genel bir eleştiri vardır. Bu çalışmada söz konusu eleştiri, iki başlıkta incelenmiştir. İlk bölümde eser ve onun yazıldığı dönem göz alınarak, ikinci bölümde ise oyundaki ‘Patkolyosin’ karakteri üzerinden bir çalışma gerçekleştirilmiştir.

Anahtar kelimeler: Evlilik, 19. yüzyılda Rusya, eleştiri.

ABSTRACT

THE LITERARY OF NIKOLAI VASILIEVICH GOGOL'S PLAY "MARRIAGE",
ANALYZING THE PATKOYOSIN CHARACTER AND WORKING IN THE ROLE

Özdemir, Savaş Emrah

Advanced Acting Program

Supervisor: Lecturer Zurab Sikharulidze

December 2008, 44 Page

The theater play "Marriage" of the Russian author Nikolai Vasilievich Gogol, has been evaluated on the basis of his own era. Since it's been predicated that the originating point of the play is based on his lifetime period, before all else Gogol's era has been analyzed.

Later, the theme, main idea, genre and fabel have been studied and there has been a comprehensive analysis on the play's method of expression.

As is understood by the name, the theme of the play dwells upon marriage.

The theme centers on the eve of a marriage and starting from this occasion, there is a general criticism of the 19. century Russian aristocracy. This criticism has been studied on two parts. In the first part, the work of art and the era in which the play had been written, in the second part the "Patkolyosin" character of the play have been analyzed.

Keywords: Marriage, Russia in the 19. century, criticism.

İÇİNDEKİLER

ÖZET	iii
ABSTRACT	iv
1. GİRİŞ.....	1
2. OYUN METNİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ.....	2
2.1 YAZAR VE YAZARIN DÖNEMİ	2
2.2 ESERİN DÖNEMİ	6
2.3 OYUNUN FABELİ	8
2.4 METNİN İNCELENMESİ.....	10
2.4.1 Eserin İdeası (anafikir)	10
2.4.2 Eserin Türü	10
3. KARAKTERİN İNCELENMESİ.....	11
4. SONUÇ	18
KAYNAKÇA	19
EKLER	
Ek 1 “Bir Evlenme” oyununda ‘Patkolyosin’ karakterinin yer aldığı sahneler	21

1. GİRİŞ

Daha önceki dönemlerinde olduğu gibi 19. yüzyılda da Rusya, birçok edebiyat ve tiyatro insanı yetiştirmiştir. Gogol de 19. yüzyıl başlarında Çarlık Rusyası'nda yaşamış, yaşadığı döneme yazdığı edebiyat ve tiyatro eserleri ile ayna tutmuştur. Gogol'ün günümüzde hâlâ romanlarının okunuyor, oyunlarının sahneliyor olması, yazım dilinde ve işlediği konulardaki evrenselliğidir.

Bu çalışmaya konu olan “Bir Evlenme” adlı oyununda da kendi yaşadığı döneme eleştirel bir bakış sunmuştur. Ancak ne var ki “Bir Evlenme” adlı oyun, günümüzden çok önce yazılsa bile, konusu itibari ile günümüze dair birçok güncel meseleyi de içinde barındırmaktadır.

1835'te yazılan eserin adın da anlaşılacağı üzere, oyunun konusu bir evlenmedir. Gogol'ün yarattığı karakterler ile evlenme olayı üzerinden gittikçe çöken soylular sınıfı, ince eleştirilerle anlatılır. O dönemin memur, tüccar ve asker sınıflarının oluşturduğu soylu sınıfının içinde bulunduğu yozlaşmışlık güldürü unsuru ön planda tutularak gösterilmiştir.

Oyunun ana karakterlerinden Patkolyosin'in karasızlığı da evlenme işinin ciddileşmesiyle daha bir gün yüzüne çıkar. Bu karasızlık, sadece Patkolyosin'de değil, o dönem Rus toplumunun genelinde, daha kültürlü veya soylu insanlarda da görüldüğü anlatılır. Gogol Patkolyosin'in bu durumundan yola çıkarak, sadece soylu sınıfın değil, Rus toplumunun da içinde bulunduğu genel durumu göstermiştir.

2. OYUN METNİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

2.1 YAZAR VE YAZARIN DÖNEMİ

Nikolay Vasilyeviç Gogol:

(31 Mart 1809, Ukrayna – 4 Mart 1852 Moskova)

Gogol orta halli toprak sahibi bir ailenin çocuğu olarak Ukrayna'da Soroçinski Köyü'nde dünyaya gelir. Gogol'un çocukluğu köy hayatı ile ve yoğun Kazak kültürü etkisi'nde geçer. Bu hayatın etkisi ileride yazacağı eserlere de yansiyacaktır. Gogol gençlik yıllarında şiire ve edebiyata ilgi duyar. 1828'de Petersburg'a gider. Orada memur olmayı ve bir şekilde geçinmeyi umar ancak işler umduğu gibi gitmez. Gogol Petersburg'dan Almanya'ya gider ancak orada da parası bitene kadar kalabilir. Tekrar Petersburg'a dönüp iş arayan Gogol bu sefer çok düşük bir maaşla da olsa devlet memuru olarak çalışmaya başlar. Bu görevden de bir sene sonra ayrılır.

Gogol, 1836'da Pişik Pişkin'in çıkardığı *Sovremennik* adlı dergide, yergili öykülerinin en neşelilerinden biri olan *Araba'yı* ve eğlenceli ve iğneleyici bir üslûpla yazılmış gerçeküstücü öyküsü *Burun'u* yayımlar. Yazar yazın sanatında büyük ölçüde Puşkin'in etkisi altındadır. Öyle ki onun eleştirileri ve telkinleri olmadan yazamayacağını düşünür. Yazarın Puşkin'le olan arkadaşlığı, onu aldığı acımasız eleştirilerden de koruyan en büyük güçtür.

Gogol'un ilk ciddi ve dikkat çeken eserleri Ukrayna hayatı ile, halk deyişleri ile süslü halk hikayeleridir. Gogol 1831 – 1832 yıllarında yazdığı bu hikayeleri *Dilanka Yakınlarındaki Çiftlikte Akşam Toplantıları* adlı kitapta toplar. Bu öyküler Rus edebiyat dünyasında Gogol'un bir anda parlamasına yol açar. 1835 yılında *Mirgorod* ve *Arabeski* adlı eserlerini de yayımladı. Bu kitaplarında da halk hikayeleri, özellikle Kazak geçmişi işlenmiştir.

Hikayelerinde Günlük hayatı ve bayağı kişilikleri zaman zaman mizahi zaman zaman öfkeye varan bir şekilde yeriyordu. *Eski Zaman Beyleri*, Arabeski bu yergi kitaplarının ilkleridir. Arabeski kitabındaki hikayelerinden biri olan *Bir Delinin Hatıra Defteri* bir memurun rutin hayatını ve işi yüzünden nasıl sıkıldığını anlatır. Hikayenin sonunda memur akıl hastanesine yatırılır. *Portre* adlı eseri ise dünyanın kötülüklerden kurtulamayacağı vurgusu ile sonlanır.

Büyük komedisi *Müfettiş* adlı eseri ile bürokrasiyi alay derecesinde yeren Gogol eserinin sahnelenmesi ile tüm şimşekleri üzerine çeker. Tepkiler yüzünden Rusya'dan ayrılmak zorunda kalır. Roma'da Puşkin'in tavsiyesi ile en büyük eseri olan *Ölü Canlar*'ı yazarken Puşkin'in öldüğü haberini alır. Bu haber onun için "Rusya'dan gelebilecek en kötü haber"dir. O zamana kadar Puşkin'i düşünmeden dikkate almadan hiçbir şey yazmayan Gogol için bu haber gerçekten bir yıkım olmuştur. Puşkin'in ölümünün yıkıcı etkisine karşın 1842 yılında iki önemli eseri olan *Ölü Canlar*'ın 1. cildi ve uzun hikayesi *Palto*'yu bitirir ve yayınlar. *Ölü Canlar* dönemin Rusya'sının çürümüşlüğünü gerçekçi bir biçimde gözler önüne sererken *Palto*'da sıradan insanların yaşadıkları acılar, maruz kaldıkları haksızlıklar, ve yaşadıkları yoksulluk tüm gerçeklikleriyle, okuyucuyu sarsacak bir ustalıkla gözler önüne serilmektedir. Bu eser de dönemin en büyük eserlerinden biri olarak nitelendirilecektir. Rus edebiyatına sıradan insanların gerçekçi bir girişi olarak da nitelendirilebilir *Palto*. Öyle ki Dostoyevski hikâyeye hitaben "Hepimiz Gogol'un *Palto*'sundan çıktık." diyecektir. Ancak öykü yayınlaması ile soylu kesimin tepkisini tekrar Gogol üzerine çeker. Dönem aydınlar üzerinde büyük baskıların uygulandığı karanlık I.Nikola dönemidir.

19. yüzyıl Rusya tarihine baktığımızda, en baskıcı dönemin 1. Nikola dönemi olduğunu söyleyebiliriz. Çar'ın bizzat kendisi liberal ya da radikal fikirlerden hiç hazzetmiyordu. Kurulu düzenin o kadar yılmaz bir savunucusuydu ki, 1849'da Avusturya İmparatorluğu'nda Macarlar ayaklandığında, Rusya'dan askerlerini göndererek

Avusturya'daki mutlak monarşi rejiminin bekaasına destek sağlıyordu. Çar'ın bu tutumu, her alanda ifade özgürlüğünün kısıtlanmasına neden olacak önlemlerin alınmasını meşru kılıyordu. 1826'da o kadar haşin bir sansür yasaı çıkartılmıştı ki, İsa'ya dua etmek bile "Jakoben bir nutuk" olarak yorumlanabiliyordu. Yasa 1828'de yürürlükten kaldırılrsa bile; 1848'de daha en az 12 tane sansür ajansı vardı. Bir eser sansürden geçse bile sonrasında, Çar'a mukavemetten yazarı ve yayımcısı cezalandırılıbiliyordu. Bu yüzden sansür, I. Nikola döneminde her yazarın dikkate alması gereken bir husustu. Bazen de enteresan şeylere yol açabiliyordu: örneğin Gogol'ün "Ölü Canlar" romanının adı, "ruhlar ölümsüzdür" denilerek karşı çıkmıştı. 1826'da kurulan 3. Şube'nin görevi, siyasal güvenliği sağlamak, siyasal olarak zanlıların, sekterlerin ve yabancı tebaaların nezareti ve tiyatro sansürüydü. Aynı zamanda devletin kendisi, "resmi milliyetçilik" adı altında bir ideolojinin tutunmasını sağlamaya çalışıyordu. Bu ideolojinin üç dayanağı; otokrasi, milliyetçilik ve kiliseydi. Bu yüzden Nikola dönemi, yazarlar tarafından gerici, durgun ve halkın hükümet tarafından gözetim altına tutulduğu bir dönem olarak anılır. Rejim özellikle I. Nikola'nın son 7 yılında daha sertleşmiştir. 1848-1855 arası "kasvetli yedi yıl" olarak geçer. Nedeni de Avrupa'da artık dizginlenemeyen devrimci hareketlere karşın Rusya'yı muhafaza altında tutma çabalarıydı.

Her ne kadar baskıcı ve zorba bir yönetim gerçekleşse de, Nikola dönemi bağımsız bir aydın sınıfın oluşumuyla da bağlantılandırılabilir. Çok zengin bir edebiyatın oluşumunu da bu uyanma gerçekleştirmiştir. Bu enerji, hem yerli (özgün) tarzda bir düşünce akımının gelişmesini sağladı; hem de felsefi, toplumsal ve siyasal fikirlerin gelişmesiyle yeşeren yaratıcı bir edebiyatın oluşmasını sağladı. Büyük ozan Puşkin, birçok eserini bu dönemde vermiştir. Ayrıca gene bir şair olan Lermontov, oyun, öykü ve roman yazarı Gogol bu dönemde eserlerini vermiştir. Rejimin doğası ve baskıcı koşullar, yazarların yüce bir amaç gözeterek, üzerlerinde bir sorumluluk, görev olduğu itkisiyle hareket etmelerini sağlamıştır. Rus yazarlar arasındaki toplumsal sorumluluk bilinci, onları realizme yönlendirmiş oldu. Şiirden nesre doğru bir kayış gerçekleşiyordu ve roman toplumsal arkaplana karşı bireylerin kaderini anlatmak için en elverişli araçtı. O dönem

verilen eserlerde, iŖte böyle bir toplumsal panoramayı sunmanın yanında, ilerisi için topluma umut da vaat ediliyordu.

Gogol'un eserlerinde de bu yönelim ön plana ıkmıŖ, yozlaŖmıŖ toplumu eleŖtirirken asıl olarak, onu bu hale sokan yozlaŖmıŖ düzeni tüm gerçekliği ile gözler önüne sermiŖtir. Ancak bu durumdan fazlasıyla rahatsız olan iktidar yanlıları ve düzen savunucuları tarafından Gogol, sıklıkla Rus insanını aŖađılamakla onun kötü yönlerini göstermekle, halkına ihanetle sulanmıŖtır. Maruz kaldığı bu suçlamalar yazarın ruhsal sağlığına da ciddi zararlar vermiŖtir.

Diğer yandan PuŖkin'in lm, Gogol'un ruhsal sağlığının bozulmasında rol oynasa da, bu olaydan sonra Gogol'un popülaritesi daha da artar. Bu ilgi Gogol'de bir öncülük hissi yaratır ve öncesinden daha fazla, kendine toplumu deđiŖtirmek, insanlara yol göstermek gibi misyonlar edinir. Bu dönemde eski yaratıcılığını kaybettiği söylenbilir. Dine karŖı ilgisi artar ve daha önce eleŖtirdiđi kiliseyi dahi övmeye baŖlar. Bu davranıŖ hayranlarının tepkisini çeker ancak o, bu tepkilere dinsel yorumlar katar ve Tanrı'nın gönlünü almak için ona daha da yakınlaŖır. 1848'de kutsal toprakları ziyaret etmek için Filistin'e gider. Moskova'ya geri dönen Gogol, orada Matvey Konstantinovski adlı gerici bir rahibin etkisi ile 1852 yılında l Canlar romanının ikinci bölümünün el yazmalarını yakarak imha eder. Bu davranıŖından 10 gün sonra 43 yaŖında Moskova'da ölür.

2. 2 ESERİN DÖNEMİ

(Yazar, oyunda kendi dönemini yansıtmaktadır.)

Dönem Rusyası'na hakim olan iki görüş vardı: Slavcılık ve Batıcılık. Slavcı olarak bilinen düşünürlerin doktrinlerini oluşturan şeyler genel olarak; yerel bir yurtseverlik, dini milliyetçilik, çok eskilere uzanan düşler, ülküler ve romantik felsefeydi. Bu topluluğun görüşleri ve inançları, 1830'lu yıllarda oluşup belirginleşmişti.

Dönem Rusyası'nın bütün düşünce tarihini tek bir olgu belirler der Alexander Koyre (1994), Rusya ile Batı arasındaki ilişki ve çelişki. Tabii bu sorun, sadece eğitim görmüş seçkinlerin gündeminde olan bir şeydi. Bunun dışında aydınlarla yığınlar arasındaki ilişkiler de ayrı bir düğüm oluşturuyordu; aralarında uzlaştırılmaz bir kopukluk vardı. Bu yüzden slavcılar ve batıcılar diye bir olgunun oluşması için, önce “Batıdan düşünceler”in etkin olması gerekiyordu. Ülkenin Batıya karşı tutumu ikiye ayrılabilirdi ve bu iki grup için de geçerliydi. Birincisi, kendini göstermek, Batı'ya karşı çıkmak, özgün yönlerini korumak. İkincisi de bu parlak uygarlığı benimsemek, onu Rusya'ya taşımak. Batıcılar, Fransız siyasi düşünceleriyle ve Hegel felsefesiyle yetişmişlerdi. Rusya'nın kurtuluşu, geçmişe sünger çekip, batı uygarlığını eksiksiz bir şekilde, kurumlarını ve düşüncelerini bütünüyle benimsemekten geçiyordu.

Slavcılar, Batıcılar gibi halktan kopuk değillerdi, yurt ve halk sevgisi onları sıradan halka daha da yakınlaştırıyordu. Uygarlık seviyesini yakalamak gibi ilerici hedeflere sahip olsalar da, bu çok rahatlıkla özellikle kaybedilen savaşlardan sonra yabancı düşmanlığına, gerici ve şoven bir milliyetçiliğe dönüşebiliyordu. Slavcılara göre, Batılı düşüncelere hayran olmak, kendi geçmişinden tiksirmek gibi bazı düşünceler Rusya'nın varlığını tehlikeye düşürüyordu.

Nasıl Slavcılık, kendi içinde tutarlı bir doktrin, ideolojiden öte, bir takım eğilimlerden oluşuyorsa, Batıcılık bunun bir adım daha ötesidir. Kısaca Slavcılığın savunduğu fikirlerin aksinde durarak bir kimlik örgütlemişlerdir. Onlara göre Slavcılığın örf ve adetten, dogmalardan ve batıl inançlardan teşekkülü

Ne var ki Slavcılık ve Batıcılık özellikle bazı hususlarda ortaklaşabiliyorlardı. Örneğin, Batılı düşünce ve pratiklerin ülkelerine taşıdığını düşündükleri rasyonalizme, materyalizme, bireyselliğe, bireyciliğe, ateizme, toplumsal bölünmelere, parçalanmalara karşı her iki düşünce akımının seçkinlerinin sahip olduğu ortak bir antipatiye sahiplerdi. Diğer taraftan Slavcılıklar ve Batıcılıklar, kendilerinin de üyesi olduğu zengin toprak sahiplerinin kurulu düzeninin aynen devam etmesinden yanlardı. Diğer bir yönleri ise, Ortodoks kilisesine olan bağlılıklarıydı; onlara göre Ortodoksluk özgür ve eşit bireyler tasavvur ederken, Katolik kilisesi zorlama ve hiyerarşiye dayanıyordu.

Sonuç olarak özetle, her iki düşünce akımının savunucuları da bazı özel erklere sahip olan, soylu sınıftıydı. Kendi çıkarları doğrultusunda savundukları düşünce akımları, toplumda gittikçe yozlaşma yaratıyor, sahip oldukları ideolojiler de yüzeysel olmaktan öteye gidemiyordu.

Gogol'un de bütün bu durumdan duyduğu rahatsızlık, onun eserlerinin neredeyse tamamına hâkim oluyordu. Sıklıkla soylu sınıfını ve yozlaşmış devlet düzenini eleştiriyor, bu sebepten dolayı aynı sıklıkla sansüre uğramaktan kurtulamıyordu. Ne var ki Gogol, her türlü yasaklamaya rağmen, hayatının son dönemine kadar bu tavrından ve yüzeysellikle sınırlı kalan soylu sınıfını eleştirmekten vazgeçmemiştir.

Gogol, görece belirli seviyelerdeki soylu sınıfını "Bir Evlenme" eserine de konu etmiş ve eleştiri oklarını bir kez daha onlara yöneltmiştir.

2.3 OYUNUN FABELİ

Oyun, ana karakterlerinden Patkolyosin'in karakterine hakim olan kararsızlıkların en büyüğünü, evlilik konusundaki kararsızlığını dile getiren monologuyla ve mekan olarak da onun evinde başlar. Patkolyosin, evlenmeye karar vermiştir; ama kendisi, bu kararının doğruluğundan sıkça şüphe etmektedir ve monologunda da bunu dile getirmektedir. Bu kararsızlığın, daha da pekiştiği an uşağı Stepan ile girdiği diyalogdur. Ona, evlilikle ilgili aldığı kararının duyulup duyulmadığına dair sorular yöneltilir. Stepan, bu sorulara ve Patkolyosin'in kararsızlığına o kadar alışmıştır ki cevapları, her zaman efendisinin istediği gibi vermektedir. Efendisi, uşağına kendisine evlenmekte aracılık edecek olan aracı kadının, Fekla'nın gelip gelmediğini de sorar. Henüz gelmemiştir Fekla, ancak bir müddet sonra çıkagelir.

Fekla, Patkolyosin'in evine neredeyse her gün gelmektedir. Fakat, arabuluculuk konusunda uzman olan Fekla bile, Patkolyosin'in bu kararsızlığından çok sıkılmıştır ama yılmamıştır ve hâlâ umudu vardır. Patkolyosin ise bu durumdan sıkılmamıştır ve neredeyse her gün tekrarlanan bu buluşmadan memnundur. Fekla'nın bu sefer bulduğu kız, Agafya Tihanovna, ona göre Patkolyosin için bulunmaz bir fırsattır. Bulduğu kız her yönüyle (malı, mülkü, parası, akrabaları vs.) ona bir tüccar gibi anlatmaya başlar. Patkolyosin ilk başta hevesli görünse de sonradan müstakbel gelini beğenmez. Ama Fekla işinde ustadır ve neredeyse onu ikna edecekken, Patkolyosin'in arkadaşı Kaçkaryov gelir.

Kaçkaryov, evlidir ve mutsuzdur. Buna sebep olduğu için de Fekla'yı suçlamaktadır. Onu orada görünce tartışmaya başlarlar. Ama sonradan Kaçkaryov durumun tuhaflığının farkına varır. O da biliyordur ki Fekla'nın orada olması, Patkolyosin'in evlenmeye karar vermiş olması anlamına gelmektedir. Kaçkaryov duruma el koyar ve Patkolyosin'i evlendirme işini üstüne alır. Fekla, işine mani olduğu için, Patkolyosin de evlenme isteğini bir kişi daha öğrendiği için ikisi de bu durumdan hoşnutsuzdurlar. Kaçkaryov duruma el koyduktan sonra Patkolyosin'i evlenmesi için ikna etmeye çalışır.

O da biliyordur ki Patkolyosin'i bu konuda ikna etmek, pek de kolay değildir. Sahne sonunda Kaçkaryov, Patkolyosin'i istemeye istemeye de olsa, müstakbel gelinin evine götürmeye razı eder.

Patkolyosin, Agafya Tihonovna'nın taliplerinden sadece birisidir. Oyunun ilk bölümünde de bu taliplinin hikâyesi ayrıntılı bir şekilde anlatılır. Fekla'nın bulduğu diğer talipliler ise emekli subay Baltazar Baltazaroviç Jevakin, devlet dairesinde çalışan mümeyyiz İvan Pavloviç Omlet ve kendisi de fazlasıyla kibar, tek derdi Fransızca bilen soylu bir kadınla evlenmek olan Nikanor İvanoviç Anuçkin'dir.

Agafya'nın yaşı, bunca yıldır karar verememesinden ötürü, evlilik için biraz geçtir. Bu, sadece onun kararsızlığından değil, halası Arina Panteleymonovna'nın evlilik konusunda ona müdahil olmasından da kaynaklanır.

Oyunun geneline hakim olan soylu sınıf eleştirisi, bu karakterler üzerinden işlenir. Yaşanan “git-gel”ler ve başta talipliler olmak üzere, birbirlerinin ardından çevrilen oyunlar, oyunun son bölümüne kadar devam eder. Kaçkaryov'un işi ise hepsinden zordur. Çünkü atlatılması gereken üç talipli, ikna edilmesi gereken bir müstakbel gelin ve damat adayı, arkadaşı Patkolyosin vardır. Oyunun son bölümüne kadar Kaçkaryov, türlü oyunlarla görevlerini bir bir yerine getirir. Artık, karar alınmış ve tüm hazırlıklar hızlıca yapılmıştır; Agafya ve Patkolyosin aynı gün evleneceklerdir. Fakat ne var ki Patkolyosin, bu sefer de vazgeçmiş ve hazırlıklar sürerken, kimseye görünmeden düğün evinden kaçmıştır.

2.4 METNİN İNCELENMESİ

2. 4. 1 Eserin İdeası (ana fikir)

“Bir Evlenme” adlı oyuna ilk bakıldığında evlenme yaşına gelmiş veya evlenmek isteyen insanların ve onların etrafındakilerin aynı gün içinde yaşadıkları süreci anlatır. Özünde ise ‘dönemin getirdiği şartlar dâhilinde yapılan evliliğin, kötü sonuçlar doğuracağı’ndan bahseder. Bunu da dönem Rusyası’nın soylu veya soylu denebilecek karakterleri üzerinden derinleştirir. Eser, sadece günlük hayatta, insanların kendi yaşamlarında ve birbirleri ile olan ilişkilerinde değil, ‘evlilik’ gibi ciddi bir kurumun da ne kadar yüzeysel kaldığını anlatır.

2. 4. 2 Eserin Türü

“Komedi”

Oyun, iki perdelik komedidir.

3. KARAKTERİN İNCELENMESİ

(İvan Kuzmiç Patkolyosin)

Gogol'ün eseri “ Bir Evlenme” ye ilk olarak bakıldığında, evlilik kurumu üzerinden dönemin Rusyası'na bir eleştiri niteliği taşıdığı daha önceki bölümlerde söz edilmişti. Diğer birçok eserinde olduğu gibi Gogol, bu eserde de Dönem Rusyası eleştirisini, “soylu sınıfı” diyebileceğimiz bürokrat, asker, aristokrat vb. kesime yöneltiyor. Oyunun ana karakterlerinden İvan Kuzmiç Patkolyosin, bu sınıfa dâhil bir devlet memuru ve oyun öncelikle onun üzerinden şekilleniyor.

Patkolyosin, devlet dairesinde müdür yardımcılığı yapan bir devlet memuru ve kendi evinde uşağı Stepan ile yalnız yaşıyor. O dönem için iyi sayılabilecek bir mevkiye sahip Patkolyosin, bir şeylerin eksikliğini hissediyor: Evlilik... Bunu, oyunun ilk replikler ile belirtiyor(Gogol,1991,s.227):

“Patkolyosin: İnsan yalnız başına, işsiz güçsüz kalıp da düşünmeye başladı mı, artık evlenmek gerektiğine aklı yatıyor. Gerçekten de böyle yaşa yaşa sonu yok ki. İnsana bir bıkkınlık geliyor...”

Ancak oyunun başında bu prologu söylese bile, yaşı evlilik için bir miktar geçmiş olan Patkolyosin, evlenmeyi gerçekten isteyip istemediği ise oyun boyunca muallâkta kalıyor. Peki, mevki ve ev sahibi, üstelik evlilik için yaşı biraz ilerlemiş yalnız bir adam neden evlenmek istemiyor? Çünkü oyunun başındaki prologdan da anlaşılacağı üzere Patkolyosin yıllardır yalnız yaşıyor ve bu durumdan da fazlasıyla memnun, bununla beraber kalabalıklara girmekten hoşlanmıyor, yani toplum içine fazla çıkmıyor.

Bunun yanında Patkolyosin, neredeyse hayatı boyunca yönlendirilmeye ihtiyaç duymuş ve kendi kararlarını alabilmede yetersiz kalmış bir karakter. İnsanların kendisi hakkında ne söylediklerine ve ne düşündüklerine çok önem veriyor(Gogol,1991,s.228) :

“Patkolyosin: Efendin neden bu frakı diktiriyor diye sormadı mı?

Stepan: Hayır, sormadı.

...

Stepan: Ne diyeceğim, sizinkinden kötü dedim.

Patkolyosin: Güzel... Eee... Terzi sana sormadı mı? Efendin ne diye bu kadar iyi bir kumaştan frak diktiriyor diye bir şey sormadı mı?

Stepan: Hayır sormadı... ”

Özellikle de oyun boyunca başta arkadaşı Kaçkaryov’un ve arabulucu Fekla İvanovna’nın sık sık etkisinde kalıyor.

“ Fekla: Sen bilirsin. Saçına kır düşmeye başladı.

...

Patkolyosin: Saçmaladın, vallahi saçmaladın. Dur, aynaya bakayım. Nereden çıkardın, bu kır saçı. Hey Stepan! Aynayı getir. Yok, yok getirme. Dur, ben geliyorum. Aman Allah korusun bu çiçek çıkarmaktan da fena. ” (Gogol,1991,s.233)

Özetle Patkolyosin, evlenmesi gerektiğini biliyor ama miskinliğinden, yalnız olmaktan hoşlandığından ve evlilik işinin yanında birçok zorunluluk getireceğinden evlenmeye pek yanaşmıyor. Arada sırada ikna oluş görünse de oyun boyunca bu konuda, sık sık git-gel yaşıyor. Bu anlamda “kararsızlık”, genel anlamda Patkolyosin karakterine hakim oluyor.

Bütün bu çıkarımlardan Patkolyosin rolünün ‘büyük isteği’nin yalnız kalmak olduğu sonucunu çıkarıyoruz. Patkolyosin, evlenerek bu yalnızlığın sonunun geldiğini bildiği için de rolün ‘üstün amacı’ da evlenmemek oluyor.

Oyunda yer alan ve büyük olay olarak adlandırılabilir durum “evlilik” durumudur. İkincil olay ise önce Patkolyosin’in evliliğe “ikna” edilmesi, sonrasında da Agafya’nın “tercihi”dir. Patkolyosin’in oyun sonunda evlilikten vazgeçip, düğün evinden kaçmasını “olay” olarak nitelendirmek yerine, aksiyon doğrultusu olarak değerlendirmek daha doğru olur. Olay kurgusunun tamamı, seyircinin izleyebildiği ya da okuyucunun okuyabildiği sınırlar dâhilinde yer almaz. Oyun başlamadan önce Patkolyosin’in, evlenme isteğini Fekla’ya aylar öncesinden bildirdiğini, yine oyun başındaki prologdan anlıyoruz (Gogol,1991,s.227) : “**Patkolyosin:** ... Görücü kadın da üç aydan beri gelip gidiyor. E, ayıp denen bir şey var.”

Oyundaki küçük olaylar sıralamasını da şu şekilde sıralayabiliriz:

Bekleme:

Patkolyosin, oyunun başında bir sabah yine her zamanki gibi evde kanepesine uzanmış ve Fekla’yı beklemektedir. Bu neredeyse her gün böyle sürüp gitmektedir. Stepan’a sorduğu sorulara her seferinde istediği, benzer cevapları almaktadır.

“ **Patkolyosin:** Ama sen benim mevkiimi, memuriyetimi falan söyledin değil mi?

Stepan: Söyledim.

Patkolyosin: O ne dedi buna karşı?

Stepan: Dedi ki; emlinden geldiğimce çabalarım dedi. (Gogol,1991,s.228)

...

Patkolyosin: Kunduracıya söyledin mi, ayakkabı ayağıma vurmasın ha...

Stepan: Söyledim

Patkolyosin: *Ne dedi?*

Stepan: *Peki, dedi. ” (Gogol,1991,s.230)*

Karşılaşma:

Sonraki bölümde Patkolyosin’in beklediği Fekla ve sonrasında da arkadaşı Kaçkaryov gelir. Oyunun ilerleyen kısımlardaki karşılaşmaları ise diğer damat adaylarının birbirleri ve Agafya ile, daha sonra da hepsinin Patkolyosin ve Kaçkaryov ile olan karşılaşmaları şeklinde sıralanabilir.

Tanışma:

İlk etapta bütün damat adaylarının tek tek gelmesi ile damat adayları birbirleriyle tanışır. Yeğeni ile yaşayan bir kadının evine bir anda bu kadar çok erkeğin gelmesi, ilk başta kabullenmek istemeseler bile, tahmin ettikleri gibidir; gelenlerin hepsi damat adaydır ve o andan itibaren rakiptirler. Patkolyosin’ de bu adaylardan biridir ve orada olmaktan pek de memnun değildir. Çünkü Patkolyosin henüz kararını verememiş ve oraya Kaçkaryov’un zorlaması ile gelmiştir. Zira Patkolyosin’in bir damat adayı olarak yapması gereken her şeyi Kaçkaryov yapmaktadır. Kaçkaryov, bir yolunu bulup diğer damat adaylarını tek tek Agafya’nın evinden gönderir.

Bu aşamadan sonra da Agafya ve Patkolyosin’i buluşturur. Bu da ikinci önemli tanışma diyebileceğimiz tanışmadır. Bu buluşma ayarlanırken Patkolyosin durumdan rahatsızdır, çünkü böylesi durumlara alışık değildir ve evlenme konusunda hâlâ kararsızdır.

“ Kaçkaryov: (Agafya’ya) Hanımefendi, işte size şu gördüğünüz faniyi getirdim. Dünyada böyle aşk görülmüş şey değildir. Allah saklasın... Allah düşmanımın başına vermesin...

Patkolyosin: (*Kaçkaryov'un kolunu dürterek, yavaşça*) *Sus, kardeşim bu kadarı da artık...*

Kaçkaryov: (*Patkolyosin'e*) *Yok canım, sen de... ”* (Gogol,1991,s.272)
Karar verme aşaması:

Patkolyosin bu buluşmadan memnun kalmıştır ve kendisinden beklenmeyecek kadar evlenme işine aklı yatmıştır. Ama hala acelesi yoktur; çünkü ona göre bu işler aceleye gelmemelidir. Kaçkaryov arkadaşını çok iyi tanıdığı ve her an fikrinden cayabileceğini bildiği için işi sıkı tutmaya çalışır. Ne var ki ilk etapta Patkolyosin'i ikna edemez ve bir ara bu işten vazgeçer gibi olsa da çaba sarf etmeye devam eder. Çünkü artık bu işi halletmek, onun için bir onur meselesi olmuştur. Evden giden Patkolyosin'i tekrar eve getirmeyi başarır ve Agafya'nın karşısına, bu sefer evlilik teklifini yapması için çıkarır. Hatta evlilik teklifini bile Patkolyosin adına kendisi yapar.

“...Kaçkaryov: (Yüksek sesle) Bu ne budalalık, Tanrım! Görüyorsunuz ya hanımefendi, sizinle evlenmek istiyor. Siz olmazsanız yaşayamayacağını, dünyasından geçeceğini söylemek istiyor” (Gogol,1991,s.279)

Ancak Patkolyosin, evlenme teklifinin yapıldığı ve Agafya tarafından kabul edildiği halde hala kararsızdır.

“ Kaçkaryov: Elbet, elbet. Hah, işte böyle... Bu iş çoktan olmalıydı. Verin ellerinizi...”

Patkolyosin: *Şimdi, şimdi... (Kaçkaryov'un kulağına bir şey söylemek ister. Kaçkaryov ona yumruğunu gösterir... Kaşlarını çatar, Patkolyosin ellerini uzatır...)*
(Gogol,1991,s.280)

Patkolyosin de evliliğin teklif edildiği bu aşamanın beklediğinden kolay olduğunu fark eder ve fazlasıyla mutlu olur. Artık tüm hazırlıklar yapılmalı ve aynı gün içinde evlenilmelidir.

Vazgeçme ve evden kaçış:

Patkolyosin, hazırlıklar sürerken, Agafya'nın evinde bir odada yalnız kalır ve evlenme kararını etraflıca düşünmeye başlar. İlk başta bu işten memnun gözüксе de bir müddet sonra tekrar evlilik işinden soğumaya başlar. Çünkü ona bütün yaşamını başka birisiyle, hatta

sonradan gelecek çocuklarla sürdürme fikri kokutucu gelir. Aynı zamanda evlilik yanında bir sürü sorumluluk da getirecektir. Bu değişim Patkolyosin'in tiradında şöyle dile getirilir:

“ Patkolyosin: ... Bak yahu! Biraz sonra evleneceğim ha? Allah, Allah... Mutluluğa kavuşacağım... Öyle bir mutluluk ki ancak masalarda rastlanır. Bu mutluluğu anlatacak sözcük yoktur. Arasan da bulunmaz. (Biraz susar) Ama ne olursa olsun, bu işi enine boyuna düşününce insana bir korku geliyor. Ne de olsa bütün yaşamını, bütün ömrünü birine bağlıyorsun.” (Gogol,1991,s.282)

Bu aşamadan sonra Patkolyosin, kendisine “Kaçmak mümkün mü?” sorusunu sorar. Evin kapısından kaçamaz, çünkü her yerde birileri vardır ve sonunda camdan atlayarak evden kaçır.

Patkolyosin'in oyunun sonundaki tiradında kesin bir şekilde görünen kararsızlığı, oyunun tamamına yayılmıştır. Patkolyosin karakterinin sıkça yaşadığı kararsızlık, oyundaki komedi unsurunun çıkmasına önemli bir katkı sağlamaktadır. Ama Patkolyosin'in yaşadığı “git-gel”ler aniden olabildiği için, oyunculuk üslubu olarak yer yer göstermecî bir üslup tercih edilebilir. Ama Gogol'ün oyunlarına hâkim olan doğalcılık, bu oyundaki oyunculuk üslubunda da genel anlamda tercih edilmelidir.

Gogol, “Bir Evlenme”yi kendi yaşadığı dönemini, yani 19. yüzyıl Rusyası’nı esas alarak yazmıştır ve temel olarak o döneme ait bir eleştiri vardır. Oyunculuk tercihinin yanı sıra sahneleme düzeninde de doğal bir üslup tercih etmek, o dönemi yansıtmak için birincil tercih olabilir. Ancak Gogol’ün yaşadığı dönemden neredeyse iki yüz yıl geçmesine rağmen eserlerinin hala tercih edilmesi, işlediği konuların evrenselliğini hâlâ korumasında gizlidir. Bu sebeple sahnemelerde güncellemeler yapılması, yaşadığımız dönem ile paralellik kurulması açısından hoş bir etki yaratabilir.

Oyun daha sakin, hatta durgun bir atmosferde başlar. Ama oyun sonuçta bir güldürüdür ve biraz ilerledikçe oyunun ritmi yükselmektedir. Özellikle Patkolyosin ve uşağı Stepan arasında her sabah yaptıkları konuşma sakin başlayıp, Patkolyosin tarafından gelen bir biri ardına gelen sorularla hararetlenmelidir. Çünkü Patkolyosin her şeyin normal işlediğine bir türlü ikna olamamaktadır. Daha sonra sahne biraz dinginleşse de Fekla ve Kaçkaryov’un gelmesiyle oyunun ritmi gittikçe hızlanmalıdır. Patkolyosin’in bir türlü ikna olamayışı, Fekla ve Kaçkaryov arasında öncesine dayanan sürtüşme oyunculuk açısından buna fırsat sağlamaktadır. İlk sahnelerin hareketli olması, sonraki olaylar zincirinin de aynı ritmi yakalamasında fayda sağlayabilir.

Oyun genel anlamda hareketli bir düzlemde devam etse de ilerleyen bölümlerde, özellikle ikili sahnelerde hızlı ritme ara verilebilecek sahneler bulunmaktadır. Ritmi zaman zaman zaman düşürmek faydalı olabilir, zira yüksek ritimle devam eden bir oyunda seyirci algısı düşebilir.

4. SONUÇ

Yapılan bu çalışma ile Gogol'ün "Bir Evlenme" oyunu ve "Patkolyosin" karakteri üzerinden bir sonuca varılmaya çalışılmıştır. Belirli bir sonuca ulaşılmaya çalışırken temel olarak Gogol'ün yaşadığı dönemden yola çıkılmıştır. Gogol'ün yaşadığı 19. yüzyıl Rusya'sının dönemsel şartları göz önünde tutulmuş, eserde ve rolde bu yönde ipuçları aranmıştır.

Özellikle metnin yazıldığı dönem önemlidir. Çalışmanın ilk bölümünde de bu yönde kapsamlı bir araştırma yapılmıştır. 19. yüzyıl Rusyası'nda, başta soylu kesimde daha sonra toplumsal alanda genel bir yozlaşma olduğu görülmüştür. Metinde de bunun izlerine sıkça rastlanmıştır. Zira metine genel anlamda bakılınca bile bu durumu, kendine konu ettiği açıkça görülebilir.

"Patkolyosin" karakteri ise bu yozlaşan toplumda sadece bir "birey"dir. Aslında oyunun diğer karakterleri gibi, Patkolyosin de söz konusu dönem için spesifik sayılabilecek özelliklerle veya durumlarla okuyucunun karşısına çıkmaktadır. Ama Gogol'ün bu tercihi bilinçlidir; çünkü oyunun tarzı komedidir ve komedi, eleştiri için en güçlü silahtır. Gogol'ün diğer eserlerinde de tercihini bu yönde kullandığı sıkça görülmüştür.

Sonuç olarak bakıldığında Gogol'ün bu eseri, toplumsal bir bakış içermektedir. Onun bu amacı, toplumsal olanı, yanlış olanı yine topluma göstermektir. Deyim yerindeyse eserde bir "toplumsal uyanış" çabası vardır. Belki de Gogol'ün diğer eserleri gibi, "Bir Evlenme"nin de günümüze kadar hala güncelliğini koruyabilmesi, bununla ilgilidir.

KAYNAKÇA

Kitaplar

Gogol, N. V. , 1991. *Bütün oyunları*. İstanbul: Adam Yayıncılık.

Koyre, A. , 1994. *19. yüzyıl başlarında Rusya'da batıcılık, ulusçuluk ve felsefe*. İstanbul: Belge Yayınları.

Diğer Yayınlar:

http://tr.wikipedia.org/wiki/Nikolay_Vasilyevic_Gogol

EKLER

Ek 1 “Bir Evlenme” oyununda ‘Patkolyosin’ karakterinin yer aldığı sahneler.

BİRİNCİ PERDE

1. SAHNE (*Bir bekâr odası*)

Patkolyosin : (*yalnız, pipo içerek kanepede yatar*) İnsan yalnız başına, işsiz güçsüz kalıp da düşünmeye başladı mı, artık evlenmek gerektiğine aklı yatıyor. Gerçekten de böyle yaşa yaşa, sonu yok ki. İnsana bir bıkkınlık geliyor. İşte bu yıl da mübarek ay geldi, geçti. Oysa epeyce de hazırlanmıştık görücü kadın da üç aydan beri gelip gidiyor... e, ayıp derler bir şey var. Hey... Stepan!

2. SAHNE (*Patkolyosin, Stepan*)

Patkolyosin: Görücü kadın geldi mi?

Stepan: Yoo..

Patkolyosin: Terziye gittin mi?

Stepan: Gittim.

Patkolyosin: E... Söyle bakalım, frakı dikiyor mu?

Stepan: Dikiyor.

Patkolyosin: Epey ilerlemiş mi?

Stepan: Evet... Oldukça. İlikleri açmaya başlamış...

Patkolyosin: Ne dedin? Ne dedin?

Stepan: Ne diyeceğim? İlikleri açmaya başlamış, diyorum.

Patkolyosin: E... Efendin neden bu frakı yaptırıyor, diye sormadı mı?

Stepan: Hayır, sormadı.

Patkolyosin: Belki de efendin evlenmek istiyor falan diye sormuştur.

Stepan: Yoo... Hiçbir şey söylemedi.

Patkolyosin: Ama orada başka fraklar gördün elbette, başkalarına da dikiyor değil mi?

Stepan: Evet... Orada bir sürü frak asılmış, duruyordu.

Patkolyosin: Ama, onların kumaşı herhalde benimkinden kötü değil mi?

Stepan: Evet, sizinkinden kötü.

Patkolyosin: Ne dedin? Ne dedin?

Stepan: ne diyeceğim, sizinkinden kötü, dedim.

Patkolyosin: Güzel... Eee... Terzi sana sormadı mı? Efendin ne diye bu kadar iyi bir kumaştan frak diktiriyor diye.

Stepan: Yoo.

Patkolyosin: Yani, efendinin evlenmeye mi niyeti var falan diye bir şey sormadı mı?

Stepan: Yoo. Böyle bir laf açılmadı.

Patkolyosin: Ama sen elbet benim mevkiimi, memuriyetimi falan söyledin değil mi?

Stepan: Söyledim.

Patkolyosin: E...O ne dedi buna karşı?

Stepan: Dedik ki; elimden geldiği kadar çabalarım dei.

Patkolyosin: Pekâlâ... Hadi bakalım, sen işine bak. *(Stepan çıkar)*

3. SAHNE (*Patkolyosin, yalnız*)

Patkolyosin: Bana kalırsa, siyah frak daha ağırdır. Renkli fraklar kâtiplere, mümeyyizlere, yani ufak tefek adamlara iyi gidiyor... Genç işi, toy işi. Oysa mevki sahibi kimseler daha çok şey olmaya dikkat etmeli... Ne derler canım, hatırıma gelmiyor... Güzel bir sözcüktü. Nasılsa unuttum işte. Ya, bayım ne dersen de, alnbaydan aşağı değil. Bir farkla, apoletlerimiz yok. Hey... Stepan.

4. SAHNE (*Patkolyosin, Stepan*)

Patkolyosin: Ayakkabı aldın mı?

Stepan: Aldım.

Patkolyosin: Nereden aldın? Sana tarif ettiğim dükkândan mı? Hani Vozniyesenski Bulvarı'nda...

Stepan: Evet... İşte oradan.

Patkolyosin: E... Söyle bakalım; nasıl, iyi boya mı?

Stepan: İyi ya.

Patkolyosin: Çizmelere hiç o boyadan sürdün mü?

Stepan: Evet, sürdüm.

Patkolyosin: Nasıl , iyi parlıyor mu?

Stepan: Parlmasına parlıyor.

Patkolyosin: E, herif sana boyayı satarken sormadı mı? Efendin ne diye bu boyayı alıyor diye.

Stepan: Yoo...

Patkolyosin: Yani, efendinin evlenmeye mi niyeti var, falan diye bir şey sormadı mı?

Stepan: Yooo. Böyle bir şey sormadı.

Patkolyosin: Pekâlâ, hadi bakayım sen işine bak. (*Stepan çıkar*).

5. SAHNE (*Patkolyosin, yalnız*)

Patkolyosin: İnsana ayakkabı önemsiz bir şey gibi gelir ama biçimsiz, boyası kötü bir ayakkabıyla salonlarda her zamanki gibi saygı görmeye imkân yok. Bir eksiklik oluyor... Üstelik bir de nasır olursa? Aman Yarabbi. Her şeye katlanırım, ama nasıra hiç tahammülüm yoktur. Hey... Stepan.

6. SAHNE (*Patkolyosin, Stepan*)

Stepan: Buyurun efendim!

Patkolyosin: Kunduracıya söyledin mi, ayakkabı ayağımı vurmasın ha...

Stepan: Söyledim.

Patkolyosin: Ne dedi?

Stepan: Peki, dedi. (*Stepan çıkar*)

7. SAHNE (*Patkolyosin, sonra Stepan*)

Patkolyosin: Allah belasını versin, bu evlenme de insanın başına ne işler açıyor, yok mu? Onu düşün, bunu düşün... Şu da iyi olsun, bu da iyi olsun... Yo... Vallahi, bu iş, öyle denildiği kadar kolay değil. Hey... Stepan! (*Stepan girer*) Sana bir şey söyleyecektim...

Stepan: İhtiyar geldi.

Patkolyosin: Ha... Geldi mi? Al içeri. (*Stepan gider*) Evet, bu öyle bir şey ki, öyle bir şey ki... Başka bir şeye benzemiyor... Zor şey vesselam.

8. SAHNE (*Patkolyosin, Fekla*)

Patkolyosin: Ooo, buyurun, buyurun Fekla İvanovna. E, yeni ne haberler var bakalım? Çek şu iskemleyi, otur da anlat. E, nasıl, nasıl? Adı ne? Melanya mı?

Feklala: Agafya Tihonovna.

Patkolyosin: Sahiii... Agafya Tihonovna. Herhalde kırklık ihtiyar bir kızdır.

Feklala: Yoo.. Hiç de değil. Yani onunla bir evlenirseniz, gece gündüz bana dua edeceksiniz.

Patkolyosin: Atma Fekla İvanovna, atma.

Feklala: Bayım, ben artık yaşlandım. Yalan söylemek benden geçmiş.

Patkolyosin: E... malından mülkünden ne haber? Ha? Bir daha anlatsana.

Feklala: Malı mülkü mü? Bir defa Moskova Mahallesi'nde iki katlı kâğır bir evi var. İradı da çok ha. İnsanın içi gidiyor, ağzının suyu akıyor. Yalnız bakkaldan dükkân kirası olarak yedi yüz alıyorlar. Alt katta bir de meyhanesi var. Müşterisi çok bol. Sonra yanında iki üç ahşap ev daha var. Biri tümünden ahşap. Ötekinin altı taş. Her biri 400 ruble gelir getiriyor. Viborg tarafında da bostanları var. Üç yıldan beri bir zerzevatçı kiralamış. Lahana yetiştiriyor. Hem de öyle bir zerzevatçı ki, ağzına içkinin katresini koymamış. Üç oğlu var, ikisi evli, biri daha delikanlı. Daha biraz dükkânda çalışsını bana yardımı dokunsun diyor, ben artık yaşlandım. Bari biraz da oğlum dükkânda çalışsın da yüküm hafiflesin, diyor.

Patkolyosin: Peki, kız nasıl? Güzel mi?

Feklala: Bir içim su... Pembe beyaz. Öyle tatlı ki. Tarif edilmez (*Eliyle boğazını gösterir*). Buraya kadar doycaksınız. Herkese, dostunuza düşmanınıza, Allah razı olsun bu Fekla İvanovna'dan diyeceksiniz.

Patkolyosin: Canım, paşa kızı değil ya...

Fekla: Tüccar kızı, ama paşalara layık. Tüccar lafını ağzına bile almak istemiyor. Kocam olacak adam, kim olursa olsun, yakışıklı da olmasın, yeter ki soylu olsun, diyor. O kadar ince ruhlu. Hele Pazar günleri ipekli entarisini giydi mi, hışır hışır öyle bir dolaşması var ki, prensesler gibi vallahi.

Patkolyosin: Bu kadar soruşumun nedeni, ne olsa biz de biraz müdürüz. Elbet...

Fekla: Elbet, anlamaz olur muyum? Bize bir müdür daha kısmet çıkmıştı. Ama reddettik. Hoşumuza gitmedi. Ne bileyim, tuhaf huylu bir adamdı. Ne dese yalan. Oysa kerli ferli bir adam. Ne yapalım, Allahtan. Bu huyundan kendisi de memnun değil, ama gelgelelim yalan söylemeden yapamıyor. Ne dersiniz, Allah'ın işi bu.

Patkolyosin: Elinde bu kızdan başka kızlar yok mu?

Fekla: Daha ne istiyorsun canım? Bundan iyisi bulunur mu?

Patkolyosin: Bulunmaz olur mu?

Fekla: Bütün dünyayı dolaşsan, bunun eşini bulamazsın.

Patkolyosin: Düşünürüz, düşünürüz anneciğim. Sen öbür gün gene gel de bir daha oturup konuşalım. Ben uzanırım, sen anlatırsın...

Fekla: Neler söylüyorsun allahaşkına? Üç aydır buraya gelip gidiyorum, bir şey olduğu da yok. Hırkanı giyip, piponu tüttürüyorsun. İşte o kadar...

Patkolyosin: Ne sanıyorsun ya? Evlenmek bu. Stepan getir çizmelerimi deyip sokağa çıkmaya benzer mi? Biraz düşünmek, gidip görmek lâzım.

Fekla: Peki, öyle olsun. Görmek istiyorsan, gör. Mal elbet gösterilecek. Emret, paltonu giydirdinler, sabah sabah git, gör.

Patkolyosin: Şimdi mi? Görmüyor musun? Hava kapalı. Çıkarım da birdenbire yağmur başlayıverir.

Fekla: Sen bilirsin. Saçına kır düşmeye başladı. Biraz daha bekleyecek olursan artık hiç işe yaramazsın. Müdürmüş; amma da laf... Bize kısmet çok. O vakit, senin yüzüne mi bakarız.

Patkolyosin: Amma da saçmalıyorsun. Nereden çıkardın saçıma kır düştüğünü? Göster bakalım. *(saçlarını karıştırır)*

Fekla: Olmaz olur mu? Elbet insan yaşadıkça saç da beyazlaşır. Nah, kendin bak! Yok bu hoşuma gitmedi, yok bu işime gelmez... Elimde bir yüzbaşı var, vallahi sen onun yanına yaklaşamazsın. Borazan gibi sesi var. Amirallikte yaşıyor.

Patkolyosin: Saçmaladın vallahi, saçmaladın. Dur aynaya bakayım. Nerden çıkardın bu kır saçı? Hey, Stepan! Aynayı getir. Yok, yok getirme. Dur, ben geliyorum. Aman, Allah korusun, bu çiçek çıkarmaktan da fena. *(içeri odaya geçer)*

9. SAHNE (*Fekla, Kaçkaryov koşarak içeri girer*)

Kaçkaryov: Yahu Patkolyosin! (*Fekla'yı görür.*) Sen burada mısın? Ah sen yok musun, sen? Söylesene, ne diye evlendirip de başı belaya soktun?

Fekla: Bunun neresi fena? Adet bu, evleneceksin.

Kaçkaryov: Adetmiş... Benim kariya ne ihtiyacım vardı? Sanki onsuz yapamaz mıydım?

Fekla: Sen bana balta oldun. Anneciğim, beni evlendir, beni evlendir.

Kaçkaryov: Sen, ne cadaloz karısın sen! Peki, burada işin ne senin, yoksa Patkolyosin de mi?

Fekla: Elbet, neden olmasın. Allah'ın emri...

Kaçkaryov: Yok yahu. Sahi mi? Bu kerata da bana hiç bunun lafını etmedi. Vay canına! Saman altından su yürütüyormuş.

10. SAHNE (*Öncekiler, Patkolyosin*)

Patkolyosin (*elinde tuttuğu bir aynaya dikkatle bakar*) : Hani, nerdeymiş kır saçım? Ne diye yalan söylüyorsun? Bir tane bile yok.

Kaçkaryov: (*kendini göstermeden Patkolyosin'in arkasına geçer ve onu korkutur*) : Bummmmm...

Patkolyosin (*bağırır ve aynayı düşürür*) : deli misin yahu! Niçin, nedir bu yaptığın? Ödümü kopardın.

Kaçkaryov: Bir şey değil canım, şaka...

Patkolyosin: Amma da şaka. Böyle şaka mı olur? Hâlâ kendime geledim. Bak ayna da kırıldı. Hem öyle aşağılık bir mal da değildi; İngiliz mağzasından almıştım.

Kaçkaryov: Peki, peki anladık. Sana yeni bir ayna bulurum.

Patkolyosin: Bulacakmış. Nasıl bir ayna bulacağını ben bilirim. İnsanı on yaş yaşlı gösterecek, yüzünü çarpıtacak bir ayna, değil mi?

Kaçkaryov: Yeter canım, asıl benim sana kızmam lazım. Sen benden, dostundan her şeyini saklıyorsun. Evlenmeye niyet etmişsin.

Patkolyosin: Amma da yaptın ha! Böyle bir şey hatırımdan bile geçmedi.

Kaçkaryov: İnkâr etme. İspatı meydanda (*Fekla'yı gösterir*). İşte burada duruyor. Ne iş yaptığını herkes bilir. Hem ne olur canım? Bunda saklayacak ne var? Allah'ın emri... Hem de vatani bir ödev. Sen bu işi bana bırak, ben üzerime alıyorum. (*Fekla'ya*) E, söyle bakalım? Kimmiş? Nenin nesiymiş? Soylu kızı mı, memur kızı mı, tüccar kızı mı? Adı ne?

Fekla: Agafya Tihonovna.

Kaçkaryov: Agafya Tihonovna Brandahlistova mı?

Fekla: Yok canım... Kuperdiyagina.

Kaçkaryov: Şestilavoçnik'de oturur. Değil mi?

Fekla: Yok canım... Daha çok Peskam'a yakın. Mılni Sokağı'nda.

Kaçkaryov: Ha! Tamam. Mılni Sokağı'nda, bakkalın bitişiğinde. Ahşap bir ev.

Fekla: yok canım... Bakkalın yanında değil, meyhanin altında.

Kaçkaryov: Meyhanenin altında mı? Ha, öyleyse bilemedim.

Fekla: Sokağı saptın mı, tam karşına bir polis kulübesi çıkar. Kulübeyi geç, sola sap, tam karşında, öyle ya, tam karşında bir ev görürsün. Orada terzi oturuyor. Hani canım, evvelce ayan başkâtibiyle yaşıyordu ya. İşte o terzi... Terziye girme. Yanındaki kâgir ev yok mu? İşte onun evi. Agafya Tihonovna'nın, yani gelinin evi orası.

Kaçkaryov: Anladım, anladım... Yeter... Ben artık her işi üzerime alıyorum. Sen git artık. Sana ihtiyacımız kalmadı.

Fekla: Ne? Yoksa sen mi çöpçatanlık yapacaksın?

Kaçkaryov: Ben... Evet ben... Yalnız sen karışma!

Fekla: Sen ne utanmaz herifmişsin sen. Bu erkek işi değil ki canım... Allah'ını seversen bu işi bırak.

Kaçkaryov: Haydi, bas git... Bu senin anlayacağın iş değil... Karışma. Çizmeden yukarı çıkma. Haydi, çek arabanı...

Fekla: Ah kâfir seni... İnsanın ekmeğine engel oluyorsun. Bak ne çirkef işlere karışıyor. Bilseydim, ağzımdan tek laf kaçırmazdım. (*Canı sıkılmış bir halde gider.*)

11. SAHNE (*Patkolyosin, Kaçkaryov*)

Kaçkaryov: E, dostum, bu işi geciktirmeye gelmez. Haydi, gidelim.

Patkolyosin: Yahu, benim daha bir şeye karar verdiğim falan yok... Bir düşünce sadece.

Kaçkaryov: Saçmalama, saçmalama! Sıkılğanlığın gereği yok. Ben seni bir evlendiririm ki, farkında bile olmazsın. Hemen şimdi kızın evine gideceğiz. Göreceksin işler kendiliğinden oluverecek.

Patkolyosin: Ne dedin, ne dedin? Hemen gidecek miyiz?

Kaçkaryov: Yahu, kardeşim, bu işi ne diye uzatalım. Haline bakbir. Evlenmedin de ne oldu? Odanı görmüyor musun? Bir pazarından farksız... Bak... Boyasız bir potin, ötede leğen, masanın üstünde bir yığın sigara külü... Sen yan gelip yatıyorsun.

Patkolyosin: Doğru... Gerçekten ben de biliyorum... Evimde bir düzen yok...

Kaçkaryov: Oysa evlendin mi, evin tanınmaz bir duruma girecek. Şurada bir kanepen olacak, bir küçük köpeğin, kafeste bir kanaryan, her yanda el işi örtüler... Bir düşün! Kanepede oturuyorsun, yanında karıcığın... Güzel mi, güzel. Eliyle seni...

Patkolyosin: Vallahi, gerçekten, hani öle güzel eller var ki... Süt gibi kardeşim, süt gibi bembeyaz...

Kaçkaryov: Ne diyorsun yahu? Yalnız el mi? Onlarda, ne yok ki, allahaşkına?

Patkolyosin: Gerçekten, açık söyleyeyim, yanımda bir güzel bulunsun isterim doğrusu.

Kaçkaryov: Ya... Bu işin güzelliğine senin de aklın yattı. Şimdi yalnız işi yoluna koymak kaldı. Sen hiç üzülme. Düğün sofrası falan filan, hepsine ben bakarım. Ne dersen de, en aşağı bir düzüne şampanya lazım... Bak, Madera'da yarım düzineden aşağı olmaz. Gelinin yüzde yüz bir sürü akrabası vardır, halası, teyzesi falan... Bunlar şakaya gelmez. Ren şarabından da... Bırak canım! Vazgeçelim. Değil mi? Sonra sofraya için... Sarayda çalışan bir sofracı tanıdığım var benim... Vallahi, adamı domuz gibi doyurur. İnsanda sofradan kalkacak hal kalmaz.

Patkolyosin: Yahu, amma da acele ediyorsun ha! Sanki gerçekten evlenmişiz gibi...

Kaçkaryov: Neden olmasın? Geriye bakmanın ne anlamı var? Yahu sen bu işe razı değil misin?

Patkolyosin: ben mi? Yo... Hayır... Ben daha şimdilik razı değilim.

Kaçkaryov: Hoppala... Yahu demin istediğini söyleyen sen değil miydin?

Patkolyosin: Ben, fena olmaz dedim, o kadar.

Kaçkaryov: amma da yaptın ha. Biz işi bitirdik sanıyoruz. Peki, nedir yani? Evlilik hayatı hoşuna gitmiyor mu?

Patkolyosin: Yo... Gidiyor.

Kaçkaryov: E, öyleyse, ne engel var?

Patkolyosin: Hiçbir engel yok... Ama bir tuhaf işte...

Kaçkaryov: Tuhaf olan ne?

Patkolyosin: Nasıl tuhaf olmaz? Uzun süre hep bekâr kal. Sonra birdenbire evleniyorsun.

Kaçkaryov: Ne? Ne? Ne dedin? Ayıp değil mi sana? Anlaşıldı, ciddi konuşmak lazım. Seninle bir babanın oğlu ile konuştuğu gibi açık konuşacağım. Kendine iyi bak! Ama bana bakar gibi bak. Neye benziyorsun? Meşe odunu gibi anlamsız bir şeysin. Söyle bakalım, için yaşıyorsun? Aynaya bak bir... Gördüğün ne? Aptal bir surat... Başka bir şey değil. Oysa bir de yanında çocuklarını düşün! Hem de iki değil, üç değil, tam yarım düzine. Hem de hepsi hık demiş burnundan düşmüş. Sen şimdi Allah bilir, nesin? Müdür mü? Şef mi? İşte öyle bir şey. Oysa bir düşün, yanında, minimini müdürçükleri şefçikler... Bir bebek minicik elleriyle sakallarını çekiştirecek, sen de ona küçük bir köpek gibi "Hav... Hav... Hav" diyeceksin. Şimdi söyle bakalım, dünyada daha güzel bir şey olur mu?

Patkolyosin: Yok canım, çocuk dediğin yaramaz olur. Ben onu bilirim. Her şeyi bozarlar, kâğıtları darmadağın ederler.

Kaçkaryov: Bırak canım, yaramazlık etsinler. Ama sana benzeyecekler ya... İşin özü burada.

Patkolyosin: Sahi, insana tuhaf geliyor. Piç kurusunun, bacaksızın biri, ama o kadarken sana benziyor gene.

Kaçkaryov: Tuhaf ya, elbet tuhaf. Neyse, hadi gidelim.

Patkolyosin: Doğru, hadi gidelim bakalım.

Kaçkaryov: Hey Stepan, çabuk beyefendinin giysilerini getir.

Patkolyosin: *(aynanın önünde giyinir)* Bana kalırsa beyaz yelek giymek lazım.

Kaçkaryov: Aldırma böyle şeylere.

Patkolyosin: (*yakasını takar*) Şu mendebur kolacı kadın öyle berbat kolalamış ki, takılmıyor. Stepan, söyle ona; eğer bu aptal karı, çamaşırım hep böyle ütülecek olursa başkasını bulurum. Dostlarından baş alıp da kendini işe veremiyor.

Kaçkaryov: Haydi, dostum, çabuk ol, çabuk. Bırak şimdi... İvır zıvırın sırası değil.

Patkolyosin: Şimdi, şimdi... (*Frakı giyer ve oturur.*) Beni dinle İlya Fomiç! Sen yalnız git daha iyi.

Kaçkaryov: Hoppala... Aklını mı kaçıyorsun? Ben mi gideyim? Yahu, evlenen kim? Sen mi, ben mi?

Patkolyosin: Vallahi, içimden gelmiyor. Haydi, yarına bırakalım.

Kaçkaryov: Sende bir parça akıl varsa ne olayım. Aptal mısın be? Düşün taşın, hazırlan, tam yola çıkarken, “Yarına bıraksak olmaz mı?”. Rica ederim, bu yaptığın, hınzırlık, düzenbazlık değil de nedir?

Patkolyosin: Yahu, ne diye ağzını bozuyorsun? Ben sana ne yaptım?

Kaçkaryov: Eşek!... Eşşoğlueek! Yaptığımı duyan herkes sana böyle der. Müdür ama aptalın, düpedüz aptalın biri. Ben sanki niye uğraşıyorum? Senin için. Bu lokmayı ağzından alacaklar. Keratanın bekârı, yan gelmiş yatıyor. Rica ederim, söyle, beğendin mi u yaptığını? Ah mendebur, çirkef herif... Sana daha bir şey söyledim, ama nezaketim bırakmıyor. Sen kadından da aşağısın be!

Patkolyosin: Sen de bir parça sözlerine dikkat et! (*yavaş sesle*) Yahu, delirdin mi? Burada, uşağımın yanında bana küfür ediyorsun. Hem de ne sözlerle, başka yer yokmuş sanki.

Kaçkaryov: Peki, rica ederim, söyle! Sana nasıl küfretmeyeyim? İnsan sana nasıl küfretmez? Sana küfretmemek için kim tutabilir kendini? Efendi, evlenmeye karar verdin. Akıllıca davrandın. Sonra birdenbire, ortada hiçbir neden yokken, aptalcasına, hıyarcasına, eşekçesine...

Patkolyosin: Peki, sus, sus... Gidiyorum. Ne diye bağıryorsun?

Kaçkaryov: Elbet gideceksin. Başka yapacağın bir şey yok artık. (*Stepan'a*) Şapkasını, paltosunu ver.

Patkolyosin (*kapıda*): Amma garip adam yahu. Hiç konuşmaya gelmiyor. Durup dururken başlıyor küfretmeye... Hiç lafını bilmiyor.

Kaçkaryov: Bitti artık, bitti. Küfür falan etmiyorum.

17. SAHNE (*Öncekiler, Kaçkaryov, Patkolyosin, Fekla*)

Kaçkaryov (*Patkolyosin'e*) : Şunu aklımdan çıkarma: cesur olmak lazım. (*çevresine bakar. Biraz şaşkınca selam verir. Kendi kendine*) Amma da kalablık ha. Bu da ne oluyor. Yoksa hepsi kız için mi geldiler? (*Fekla'yı dürterek alçak sesle*) Bu keratalar da nereden çıktı?

Fekla: Yok canım... Onlar efendiden adamlardır.

Kaçkaryov: Bir sürü ama hiçbirinin ciğeri beş para etmez.

Fekla: Sen kendi suratına bak! Ne üstünde var, ne başında.

Kaçkaryov: Bir sürü cebi delik toplanmış. (*Yüksek sesle*) Peki, küçük hanım nerede? Ne yapıyor? Yatak odası bu olacak herhalde, değil mi? (*kapıya yaklaşıp*)

Fekla: Amma da utanmaz... Giyiniyor, dedik ya sana!

Kaçkaryov: Giyinirse giyinsin. Ne olacak yani? Bir parça bakacağım, o kadar... (*anahtar deliğinden bakar*)

Jevakin: Benim de göz atmama müsaade eder misiniz?

Omlet: Bendeniz de bir defacık bakabilir miyim?

Kaçkaryov (*gözetlemeye devam ederek*): Zaten pek bir şey seçilmiyor bayalar... Beyaz bir şeyler görünüyor ama kan mı, yastık mı belli değil. (*Hepsi kapının önünde toplanır ve itişirler*)

Kaçkaryov: Şşşş... Geliyorlar. (*Hepsi birden kaçırlar*)

18. SAHNE (*Öncekiler, Arina P., Agafya T., selamlaşrlar*)

Arina P.: Ziyaretinizin nedenini sormama müsaade eder misiniz?

Omlet: Efendim, gazetelerde okuduk ki, siz kereste ve odun müteahhitliği yapmak tasavvurunda imişsiniz. Bendeniz mümeyyiz olmak hesabıyla dairem adına öğrenmek istiyorum, ne biçim ve ne kadar miktar keresteyi ne süre içinde teslim edebilirsiniz?

Arina P.: Bizim öyle bir işle ilgimiz yok. Ama geldiğinize memnun olduk. Adınız efendim?

Omlet: Mümeyyiz İvan Pavloviç Omlet.

Arina P.: Buyurun, oturun efendim. (*Jevakin'e döner*) Ziyaretinizin...

Jevakin: Ben de gazetelerde bazı ilanlar gördüm de... Bir gidip bakayım dedim. Hava da güzel... Yollarda yeşil otlar bitmiş.

Arina P.: Adınız efendim?

Jevakin: Emekli deniz teğmenlerinden Baltazar Baltazaroviç Jevakin II, çünkü filomuzda başka bir Jevakin daha vardı. Ama o, benden önce emekliye çıktı. Dizinin altından yaralandı, hanımefendiciğim. Kurşun da öyle tuhaf geçmiş ki, dizkapağına hiç dokunmadan siniri delmiş, yanına gittiniz mi, o ayağı sanki arkanıza vuracaktı gibi atıp dururdu.

Arina P.: Buyurun, oturun efendim. *(Anuçkin'e döner)* Siz efendim...

Anuçkin: Komşu ziyareti efendim. Bu civarda oturduğum için...

Arina P.: Şurada, karşıdaki tüccarın karısı Tulubov'un evinde mi oturuyorsunuz?

Anuçkin: Hayır efendim, şimdilik Peska mahallesinde oturuyorum ama ileride bu tarafa taşınmak niyetindeyim.

Arina P.: Buyurun, oturun efendim. *(Kaçkaryov'a döner)* Siz efendim...

Kaçkaryov: Yoksa beni tanımadınız mı? *(Agafya'ya dönerek.)* Siz de mi tanımadınız efendim?

Agafya T.: Ben sizi gördüğümü hiç hatırlamıyorum.

Kaçkaryov: İyi düşününüz. Beni mutlaka bir yerlerde görmüşsünüzdür.

Agafya T.: Vallahi, bilemiyorum. Acaba, Biryuşkin'lerde mi?

Kaçkaryov: Hah. Evet. Biryuşkin'lerde

Agafya T.: A biliyor musunuz, onun başına neler geldi?

Kaçkaryov.: Bilmez olur muyum? Evlendi.

Agafya T.: Yok canım, daha fena, bacağı kırıldı.

Arina P.: Hem de çok fena kırıldı. Geç vakit arabayla eve dönerken arabacı da sarhoşmuş, kadıncağız arabadan düşmüş.

Kaçkaryov: Ha... Öyle bir şey hatırlıyorum. Evlendi mi, ayağı mı kırıldı, öyle bir şey oldu.

Arina P.: Adınız efendim?

Kaçkaryov: Canım, bilmiyor musunuz? İlya Fomiç Kaçkaryov, akrabamız... Karım boyuna sizden söz eder. Müsaade eder misiniz? *(Patkolyosin'i kolundan tutup önlerine götürür)* Dostum Patkolyosin, İvan Kuzmiç, müdür yardımcısı. Dairenin bütün işlerini o yapar... Mesleğinde çok ilerlemiştir.

Arina P.: Adı nedir, efendim?

Kaçkaryov: Patkolyosin. İvan Kuzmiç Patkolyosin. Müdürleri korkuluktan başka bir şey değildir. Asıl işi bu yapar, İvan Kuzmiç Patkolyosin.

Arina P.: Buyurun efendim,, oturun.

19. SAHNE (*Öncekiler, Straikov*)

Starikov (*bir işadamı çabukluğuyla selam verir. Serbestçe elini beline koyar*) :
Merhaba anneciğim, Arina Panteleymonovne. Bizim mahalle komşuları, sizin yün sattığınızı söylediler de...

Agafya T.: (*başını çevirir; küçümseyerek ve yavaş bir sesle*) Burası dükkân değil.

Starikov: Fena zamanda geldik anlaşılan biz gelmeden işi pişirmişler.

Arina P.: Buyurun, oturun. Aleksey Dimitriyeviç, yün falan sattığımız yok ama...
Geldiğimize iyi ettiniz, buyurun efendim. (*Herkes oturur. Sessizlik*)

Omlet: Bugün de hava çok tuhaf... Sabahleyin yağmur yağacak gibiydi, şimdi açtı.

Agafya T.: Sahi, bu havalara hiç güvenmeye gelmiyor. Kimi açık, kimi kapalı. Çok tuhaf.

Jevakin: Evet, biz filo ile Sicilya'ya gittiğimiz zaman mevsim bahardı, valide hanım.
Ah, orada bahar şubatta başlar. Bazen evden çıktığımız zaman, bakarsınız hava güneşlidir. Ama içinizden yağmur yağacak gibi bir his gelir. Gerçekten yağmur yağar.

Omlet: İşin kötüsü de, böyle havalarda insanın yalnız başına kalmasıdır. Oysa bir evli için durum bambaşka... hiç canı sıkılmaz. Yalnızlık çok fena, çok fena.

Jevakin: Ölüm, vallahı ölüm!

Anuçkin: Evet, doğrudur.

Kaçkaryov: Öyle, öyle... İstraptan başka bir şey değil. Tanrı kimseyi yalnız bırakmasın; insanın mutlu olmasına imkân yoktur.

Omlet: Hanımefendi, siz evlenecek olsaydınız, nasıl bir kimseyi seçerdiniz.
Düşüncenizi öğrenebilir miyim? Birden bire böyle açıkça konuşmaya başladığım için başışlamanızı dilerim. Kocanıza hangi memuriyeti yakıştırdınız?

Jevakin: Deniz fırtınalarına alışık bir adamı seçmez miydiniz?

Kaçkaryov: Hayır, hayır; bence en iyi koca, nerdeyse kendi başına bütün daireyi yöneten adamdır.

Anuçkin: Böyle önceden yargılar vermeye ne lüzum var? Piyadecilikte hizmet etmekle beraber kibar çevrenin görgüsüne karşı saygı besleyen bir adamı niçin kk görüyorsunuz?

Omlet: Hanımefendi, lütfen siz söyleyin...

(*Agafya T., susar*)

Fekla: Anacığım, cevap versene, bir Şey söylesene...

Omlet: Buyurunuz, söyleyiniz.

Kaçkaryov: DŐncenizi söyler misiniz, Agafya Tihonovna?

Fekla (*yavaşça*) : Söylesene canım, söylesene. Teşekkür ederim, teşekkür ederim. Böyle durulur mu?

Agafya T. (*yavaşça*) : Utanıyorum, vallahi utanıyorum... Şimdi kaçıp gideceğim. Siz benim yerime kalın teyzeciğim.

Fekla: Sakın ha, gideyim falan deme. Ayıplarlar seni sonra... Kim bilir neler dŐnrler.

Agafya T.: (*yavaşça*): Hayır, hayır, duramam, duramam.

(*Kaçar. Fekla ve Arina P., arkasından giderler*)

20. SAHNE (*ıkanlardan başka, ncekiler*)

Omlet: Hoppala... Hepsi kalkıp gittiler. Bu da ne demek?

Kaçkaryov: Bir Şey oldu galiba.

Jevakin: Herhalde bayanın tuvaletinde bir Şeyler oldu. Bir tarafını düzeltecek... Bluzunu iğneleyecek falan... (*Fekla girer. Herkes ona doğru: "Ne oldu? Ne oldu?" sorularını yağdırır.*)

Kaçkaryov: Bir Şey mi oldu?

Fekla: ne olacak canım... Vallahi bir Şey olmadı.

Kaçkaryov: Peki, neden ıktı?

Fekla: Onu utandırdınız da ondan. Utancından yerinde duramadı. Özür diliyor... akŐama doğru aya buyurmanızı rica ediyor. (*ıkar*)

Omlet (*kendi kendine*) : Haha, işte çaylar, davetler başladı. Ben zaten bu iŐleri bunun için sevmem. Bir git geldir başlar. Bugün olmaz, yarın buyurun. Öbür gün aya teŐrif

edin. Biraz düşünüyüm. Oysa hiç önemli bir iş değil. Bu kadar düşünecek ne var? Allah kahretsin. Benim işim gücüm, başımdan aşmış... Harcayacak vaktim yok.

Kaçkaryov: (*Patkolyosin'e*) Küçük hanım da hiç fena değil.

Patkolyosin: Evet, fena değil.

Jevakin: Ev sahibi güzel doğrusu.

Kaçkaryov (*kendi kendine*) : Allah belanı versin. Bu aptal da aşık oldu galiba. Belki de işimiz engel olacak. (*yüksek sesle*) Hiç de güzel değil, hiç...

Omlet: Burnu çok büyük...

Jevakin: Yo... Hiç gözüme çarpmadı. Gül gibi kız doğrusu.

Anuçkin: Ben de sizin gibi düşünüyorum; ama demek istediğim başka. Düşünüyorum ki, acaba kibarlar âleminin görgüsünü biliyor mu? Sonra acaba Fransızca bilir mi dersiniz?

Jevakin: Peki, neden denemediniz? Belki de bilir.

Anuçkin: Benim Fransızca bildiğimi de nereden çıkardınız? Ben du kadar yüksek bir eğitim görmek mutluluğuna erişemedim. Babam, eşeğin, aptalın biriydi. Bana Fransızca öğretmek, aklından bile geçmemiştir. O zaman daha küçüktüm. Bana bu dili öğretmek kolaydı. Bir iyice dövselerdi öğrenir, giderdim.

Jevakin: iyi ama, siz bilmedikten sonra o bilmiş... Bunun ne yararı var?

Anuçkin : Yo... Kadın başka. Onun mutlaka bilemesi lâzım. Yoksa ne yapsa beş para etmez.

Omlet (*kendi kendine*) : Bunlar çene çala dursuni ben avluya çıkayım da evi, pavyonu bir gözden geçireyim. İşime gelirse ben bu akşam bu işi keser, atarım. Bunların hiçbiri benim için tehlikeli değil. Gösterişsiz herifler... Kızlar böylelerinden hoşlanmaz.

Jevakin: Bari ben de çıkayım... Pipomu içerim. Yolumuz aynı mı acaba? Nerede oturduğunuzu sorabilir miyim?

Anuçkin: Ben Peskat'da, Petrovsk sokağında oturuyorum.

Jevakin: Sizinki biraz dolambaçlı... Ben adada oturuyorum, 18. caddede. Ama yine sizi biraz götüreyim.

Starikov: Burada işler biraz karıştı. Ah, Agafya Tihonovna bizi de hatırdan çıkarmayın. Allahaismarladık baylar. (*selamlar, çıkar*)

21. SAHNE (*Patkolyosin, Kaçkaryov*)

Patkolyosin: E, biz ne bekliyoruz?

Kaçkaryov: Ne dersin, küçük hanım pek hoş değil mi?

Patkolyosin: Yo... Açık konuşmak lazım gelirse, benim hoşuma gitmedi.

Kaçkaryov: A, bu da ne... Biraz önce hoş olduğunu söyleyen sen değil miydin?

Patkolyosin: Hayır, hoşuma gitmedi... Ne bileyim, bir şey var işte... Burnu uzun, Fransızca bilmiyor.

Kaçkaryov: Bu da nereden çıktı? Fransızca bilmiş, bilmemiş sana ne?

Patkolyosin: Yo. Evlenecek kız, Fransızca bilmeli

Kaçkaryov: Neden?

Patkolyosin: Çünkü... Nedenini bilmiyorum ama Fransızca bilmiyorsa, iyi olmaz işte.

Kaçkaryov: ulan kaz... Demin aptalın biri böyle söyledi diye hemen buna inanmak mı lâzım? Güzel kız, çok güzel... Sen böyle kızı nerede bulacaksın?

Patkolyosin: Evet, önce benim de hoşuma gitti. Ama sonra herkes burnu uzun, burnu uzun diye konuşmaya başlayınca baktı, doğru... Uzun.

Kaçkaryov: Ah mankafa ah... Niçin böyle dediklerini anlayamadın değil mi? Onlar mahsus böyle söylediler. Seni uzaklaştırmak için. Bak, demin ben de övmedim. Usul bu... Ah kardeşim, ne kız vallahi... Gözlerine bak bir... Göz değil... Bu... konuşuyor, nefes alıyor Burnu, ah burnu yok mu? Ne burun vallahi... Beyaz mı beyaz... Mermer gibi. Hem, her mermer o kadar beyaz değildir. Sen ona iyice bir bak da sonra konuşalım.

Patkolyosin (*gülümseyerek*) : Şimdi gene gözümün önüne getirdim de fena değil gerçekten.

Kaçkaryov: Güzel ya... Dinle kardeşim. Şimdi herkes çekilip gitti, değil mi? Biz onu bulup konuşalım. İş bitirelim.

Patkolyosin: Yo... Olmaz.

Kaçkaryov: Neden olmuyor muş?

Patkolyosin: Ayıp olur. Burada birçok talip var. Kendisi seçsin.

Kaçkaryov: Sen onlara ne bakıyorsun yahu? Onların nesinden korkuyorsun? İstersen ben tümünü bir dakikada atlatırım.

Patkolyosin: Nasıl yapacaksın bunu?

Kaçkaryov: O benim bileceğim iş... Sen yalnız bana söz ver, sonradan caymayacağına da... Üst tarafına karışma.

Patkolyosin: Söz vermesine veririm. Ben inkâr etmiyorum ki: Evet, evlenmek istiyorum

Kaçkaryov: Ver elini.

Patkolyosin: Al bakalım.

Kaçkaryov: Bana bu kadarı yeter.

(İkisi de çıkar).

İKİNCİ PERDE

12. SAHNE *(Jevakin çıkar, Patkolyosin ve Kaçkaryov girerler, arkalarına bakarlar.)*

Kaçkaryov: Bizi görmedi. Suratı bir karıştı, gördün ya.

Patkolyosin: Yoksa o da mı reddedildi ötekiler gibi?

Kaçkaryov: Elbette, hem de nasıl?

Patkolyosin *(halinden memnun bir gülümsemeye)* : Reddedilmek, insan için çok kötü bir şey olmalı.

Kaçkaryov: Elbette, korkunç.

Patkolyosin: Beni, ötekilerine yeğlediğine bir türlü inanamıyorum. Gerçekten bunu söyledi mi?

Kaçkaryov: Yeğlemek ne demek? Seni deli gibi seviyor. Ne aşktır bu vallahi! Sana ne adlar takıyor? Öyle bir tutkuyla kaynıyor ki...

Patkolyosin *(halinden memnun bir gülümsemeye)*: Gerçekten de, kadın bir istemesin, ne adlar bulur, ne adlar... İnsan yüzyıl düşünse aklına gelmez: Ayıcığım, ponponcuğum, marsıkçığım...

Kaçkaryov: Bunlar hiçtir be. Sen bir evlen de ilk aylarda ad gör bak. İnsan bitiyor vallahi birader.

Patkolyosin *(sırıtarak)* : Öyle mi?

Kaçkaryov: Vallahi, namussuzum böyle... Ama şimdi beni dinle. Artık işe sarılmalı. Hemen kalbini aç, evlenmek istediğini söyle.

Patkolyosin: Ne? Hemen mi? Ne diyorsun yahu?

Kaçkaryov: Hemen, şimdi, bu dakikada. Hah, işte o da geliyor.

13. SAHNE (*Öncekiler, Agafya Tihonovna*)

Kaçkaryov: hanımefendi, işte size şu gördüğünüz faniyi getirdim. Dünyada böyle aşk görülmuş şey değildir. Allah saklasın... Allah düşmanımın başına vermesin...

Patkolyosin (*Kaçkaryov'un kolunu dürterek, yavaşça*) : Sus, kardeşim bu kadarı da artık...

Kaçkaryov (*Patkolyosin'e*) : Yok canım sen de... (*Kıza yavaşça*) Biraz cesaret... Çünkü çok çekingendir. Siz onu konuşturacaksınız. Kaşınız oynatın, gözlerinizi süzün ki, size vurulsun. Yahut bir parça omzunuzu gösteriverin de bu eşek bakakalsın. Keşke kısa kollu bir şey giyinseydiniz. Neyse, bu da fena değil... (*Yüksek sesle*) Eh, artık ben sizi baş başa bırakayım, hoşça kalın. Ben bir dakika şöyle mutfakla yemek odasına bir göz atayım, biraz sonra yemekleri ısmarladığımız aşçının adamı gelecek. Belki şaraplar da gelmiştir. Hadi allahaısmarladık. (*Patkolyosin'e*) Haydi, cesaret, cesaret. (*Gider*)

14. SAHNE (*Patkolyosin, Agafya Tihonovna*)

Agafya T. : Buyurun, oturun efendim. (*Otururlar ve susarlar.*)

Patkolyosin: Hanımefendi, gezmeleri sever misiniz? Yazın sayfiyede sandal sefası çok hoş olur... Değil mi?

Agafya T. : Evet, bazı bazı ahablarla gezmeye gittiğim olur.

Patkolyosin: Bu yıl yaz acaba nasıl olacak?

Agafya T. : İnşallah iyi olur... (*İkisi de susar.*)

Patkolyosin: En çok hangi çiçeği seversiniz efendim?

Agafya T. : Kokusu en keskin olan karanfili...

Patkolyosin: Çiçeklerle uğraşmak, bayanlara çok yararır.

Agafya T. : Evet, hoş bir meşguliyettir... (*Susarlar.*) Siz, geçen Pazar hangi kilisedeydiniz?

Patkolyosin: Vozniyesiyenski'de... Bir hafta önce de Kazan kilisesinde... ama dua etmek için ha o kilise olmuş, ha bu kilise... Farkı yok. Yalnız, ilki daha süslüdür.

(*Susarlar, Patkolyosin masanın üzerinde parmaklarıyla trampet çalar*) Yakında 1 Mayıs gezintisi var.

Agafya T. : Evet, galiba bir ay sonra...

Patkolyosin: Bir ay bile yok.

Agafya T. : Herhalde eğlenceli bir gezi olacak.

Patkolyosin: Bugün ayın sekizi... (*Parmaklarıyla sayar.*) Dokuz, on, on bir... yirmi iki gün sonra...

Agafya T. : A... Demek o kadar yakın.

Patkolyosin: Yakın ya... Hem bugünü de saymadım. (*Susarlar.*) Bu Rus milleti ne kadar cesurdur.

Agafya T. : Efendim?

Patkolyosin: Yani işçileri kastediyorum. Yapıların ta tepelerine kadar çıkıyorlar. Bir evin önünden geçiyordum da... Badanacı çıkmış, ta tepede durup çalışıyor. Hiç korktuğu falan yok.

Agafya T. : Öyle mi? Hangi tarafta bu?

Patkolyosin: Her sabah daireye gittiğim yolun üzerinde bir ev vardır... Bilirsiniz ya, ben sabahları daireye giderim. (*Susarlar. Patkolyosin tekrar masaya parmaklarıyla vurur. Sonra şapkasını alır ve vedalaşmak için hazırlanır.*)

Agafya T. : Nedir aceleniz?

Patkolyosin: Affedin, sizi fazla rahatsız ettim.

Agafya T. : A, o ne demek? Tam tersine... Bana bu kadar hoş vakit geçirttiğiniz için size teşekkür ederim.

Patkolyosin (*Gülümseyerek*): Oysa bana canınızı sıktım gibi geliyordu.

Agafya T. : Yok canım... Hiç değil...

Patkolyosin: Öyleyse müsaade ederseniz, başka bir akşam ziyaretinize geleyim de...

Agafya T. : Buyurun... Çok memnun olurum. (*Vedalşırlar, Patkolyosin gider.*)

16. SAHNE (*Patkolyosin ve Kaçkaryov girerler*)

Kaçkaryov: Amma da saçma şey ha! Niçin eve gidiyorsun yahu?

Patkolyosin: Burada ne işim var artık... Lâzım olan her şeyi söyledim.

Kaçkaryov: Yani kalbini ona açtın ha?

Patkolyosin: Bir o kaldı. Her şeyi söyledimç

Kaçkaryov: olur şey değil... Peki, ne diye kalbini açmadın?

Patkolyosin: Yahu, durup dururken insan nasıl birden bire, ‘Hanımefendi, sizinle evlenmek istiyorum.’ der?

Kaçkaryov: Peki, öyleyse tam yarım saat neler saçmalayıp durdunuz?

Patkolyosin: Her şeyi konuştuk. Hemen söyleyeyim ki çok memnunum. Gayet hoş vakit geçirdik.

Kaçkaryov: Yahu, dinlesene. Düşün bir defa... Vaktimiz kalmadı. Bir saat sonra kiliseye gitmek lazım...

Patkolyosin: Ne? Deli misin? Bugün mü evleniyoruz?

Kaçkaryov: Elbet, ne var bunda şaşacak?

Patkolyosin: Bugün mü evleneceğiz?

Kaçkaryov: Canım, sen kendin söz vermedin mi? Öteki talipler defedilir edilmez evleneceğim diyen sen değil miydin?

Patkolyosin: Ben sözümünden dönmüş değilim... Ama bu kadar acele olmaz ki... Hiç olmazsa bir ay beklemek lazım.

Kaçkaryov: Bir ay mı?

Patkolyosin: Elbet ya... Bir ay kadar...

Kaçkaryov: Yahu sen aklını mı kaçırdın?

Patkolyosin: Yo... Bir aydan az olur mu?

Kaçkaryov: Ulan eşşoğlueşşek, ben yemeği bile ısmarladım. Bak, dinle beni. İvan Kuzmiç haydi razı ol da hemen evleniver gitsin, ne olur...

Patkolyosin: Yapma kardeşim... Diritme. Olmaz, hemen olmaz.

Kaçkaryov: İvan Kuzmiç, rica ediyorum. Sen istemiyorsan benim hatırım için razı ol.

Patkolyosin: Olmaz, vallahi olmaz.

Kaçkaryov: Olu, sanım kardeşim, neden olmasın? Gel bu acayıplığı bırak.

Patkolyosin: Yo... Kardeşim, hiç yakışık almaz.

Kaçkaryov: Yakışık almaz mı? Kim demiş yahu? Kendin düşün, sen zeki adamsın, sana yaranmak için, müdür muavini olduğun için değil, sevgimden söylüyorum. Haydi kardeşim, yeter artık, bak aklını başına al da karar ver.

Patkolyosin: Vallahi, elimden gelecek bir şey olsa, ben ...

Kaçkaryov: İvan Kuzmiç, ciğerim, iki gözüm, istersen önünde diz çökeyim...

Patkolyosin: Ne lüzumu var canım?

Kaçkaryov (*Önünde diz çöker.*) : Önünde diz çöktüm. Rica ediyorum, yalvarıyorum sana. Ömrüm oldukça bu iyiliğini unutmayacağım. Haydi, inat etme şekerim.

Patkolyosin: Olmaz, kardeşim, vallahi olmaz.

Kaçkaryov (*Ayağa kalkarak, öfke ile*) : Vay öküz oğlu öküz vay!

Patkolyosin: Söyle, söyle bakalım.

Kaçkaryov: Ben kimin için çalıştım? Kimin için uğraştım? Aptal, hep senin için... Bana ne sanki? Şimdi seni burada bırakır giderim.

Patkolyosin: Peki senden bunu kim rica etti? İstersen git.

Kaçkaryov: Ben gidersem sen mahvolursun. Bensiz elinden ne gelir? Seni evlendirmesem, ömrün oldukça kaz gibi kalacaksın.

Patkolyosin: Sana ne canım?

Kaçkaryov: Meşe odunu, senin için çalışıyorum.

Patkolyosin: Çalışmanı istemiyorum.

Kaçkaryov: Öyleyse, git defol! Cehenneme kadar yolun var.

Patkolyosin: Peki, giderim.

Kaçkaryov: Elbette, gideceğin yer orası.

Patkolyosin: İyi ya, gidiyorum işte.

Kaçkaryov: Haydi defol git, ayağın kırılsın. Allah'tan dilerim, sarhoş arabacılar çiğnesin seni. Ulan sen memur falan değilsin. Sen paçavranın birisin. İşte yemin ediyorum, artık aramızdaki her şey bitti. Bir daha gözüme görünme...

Patkolyosin: Peki, peki. (*Çıkar.*)

Kaçkaryov: Cehennemin dibine git; seni orası paklar. (*Kapıyı açar, arkasından bağırır.*) Aptal!

19. SAHNE

(*Agafya Tihonovna, Patkolyosin. Patkolyosin sahneye Kaçkaryov'un elleri ile itilir.*)

Patkolyosin (*Söyleyeceği kelimeleri arayarak*) : Hanımefendi, küçük bir işi açıklamak için rahatsız ettim. Bilmem ki tuhafınıza gider mi?

Agafya T. (*Önüne bakarak*): Nedir acaba?

Patkolyosin: Hayır, önce söyleyiniz, tuhafınıza gider mi, gitmez mi?

Agafya T. (*Önüne bakarak*): Ne iş olduğunu bilmiyorum ki...

Patkolyosin: Ama kabul ediniz ki, söyleyeceğim şey tuhafınıza gidecek...

Agafya T. : Neden efendim? Estağfurullah... Sizin her söyleyeceğiniz hoşuma gider.

Patkolyosin: Ama bu söyleyeceğimi, benden hiç işitmediniz. (*Agafya T., gözlerini daha çok yere indirir; bu sırada Kaçkaryov, yavaş yavaş içeri girer ve Patkolyosin'in arkasında durur.*) Arz edeceğim iş... Ama isterseniz, bırakalım başka zaman konuşuruz. Daha iyi...

Agafya T.: Nedir? Söyleseniz...

Patkolyosin: Şey... İtiraf edeyim ki, bundan önce böyle söylemek isterdim ama bir kuşku var da ondan söyleyemiyorum.

Kaçkaryov (*Kendi kendine ellerini kavuşturarak*) : Allah'ım, nasıl adam bu? Böyle erkek olur mu? Bu paçavra bu... Erkek müsveddesi, bostan korkuluğu...

Agafya T. : Neden kuşkulaniyorsunuz?

Patkolyosin: İşte öyle, bir kuşku geliyor...

Kaçkaryov (*Yüksek sesle*) : Bu ne budalalık, Tanrım! Görüyorsunuz ya hanımefendi, sizinle evlenmek istiyor. Siz olmazsanız yaşayamayacağını, dünyasından geçeceğini söylemek istiyor. Yalnız, sizin kendisini mutlu etmeye razı olup olmadığını soruyor.

Patkolyosin (*Korku içinde, onu dürterek çabuk çabuk*) : Yahu ne yapıyorsun? Sana ne oluyor? neler söylüyorsun?

Kaçkaryov: Öyleyse söyleyin hanımefendi, siz bu biçareyi mutlu etmek ister misiniz?

Agafya T. : Ben bir kimseyi mutlu edebileceğimi düşünmeye cesaret edemiyorum. Ama razıyım, peki...

Kaçkaryov: Elbet, elbet. Hah, işte böyle... Bu iş çoktan olmalıydı. Verin ellerinizi.

Patkolyosin: Şimdi, şimdi... (*Kaçkaryov'un kulağına bir şey söylemek ister. Kaçkaryov, ona yumruğunu gösterir, kaşlarını çatar. Patkolyosin, ellerini uzatır.*)

Kaçkaryov (*Onların ellerini birleştirerek*) : Tanrı mutlu kılsın. Birleşmeniz razıyım, bunu onaylıyorum. Evlenme öyle bir iştir ki... Bu, bir arabaya binip, bir yere gitmeye benzemez. Bu, bambaşka bir bağ... Öyle bir bağ ki... Şimdi vaktim yok, sonra anlatırım size nasıl bir bağ olduğunu... Haydi, İvan Kuzmiç, öp nişanlını. Artık bunu yapabilirsin. Yapmalısın. (*Agafya Tihonovna gözlerini yere indirir.*) Bir şey değil, bir şey değil hanımefendi... Bu, âdettir. Öpsün...

Patkolyosin: Evet hanımefendi, lütfen müsaade edin, müsaade edin. (*Öper ve elinden tutar.*) Ne güzel elleriniz var. Neden elleriniz bu kadar güzel hanımefendi? Müsaade edin de hanımefendi, hemen bu saatte evlenelim.

Agafya T. : Nasıl? Hemen mi? Bu saatte mi? Biraz acele olmaz mı?

Patkolyosin: Hayır, hiç de değil. Hatta daha çabuk olsun isterdim. Bu dakikada evlenelim isterdim.

Kaçkaryov: Bravo... İyi... İşte namuslu adam böyle olur. Zaten ben senin geleceğinden çok umutluydum. Sahi, hanımefendi biraz acele giyinin. Ben zaten arabayı ısmarlamıştım. Konukları da davet etmiştim. Onlar şimdi kiliseye gitmişlerdir. Gelinliğiniz elbet hazır değil mi?

Agafya T. : Elbet, çoktan hazır. Bir dakikada giyinirim. (*Çıkar.*)

20. SAHNE (*Kaçkaryov ve Patkolyosin*)

Patkolyosin: E, kardeşim teşekkür ederim. Bana yaptığın iyilikleri şimdi anlıyorum. Babam, öz babam bile bu kadarını yapmaz. Görüyorum ki, sana bunu yaptıran dostluğundur. Teşekkür ederim, kardeşim teşekkür ederim. Bu iyiliğini ömrüm boyunca unutmayacağım. (*içli bir eda ile*) Gelecek yıl ilkbahar da babanın mezarını ziyaret edeceğim.

Kaçkaryov: Bir şey değil, kardeşim bir şey değil. Asıl ben çok memnun oldum. Gel, yaklaş seni öpeyim. (*iki yanağından öper.*) Tanrı mutluluk versin. (*Tekrar öpüşürler*) Ömrün mutluluk ve rahatlık içinde geçsin. Birçok çocuğun olur inşallah.

Patkolyosin: Teşekkür ederim kardeşim, dünyanın ne olduğunu şimdi anlıyorum. Gözlerimin önünde bambaşka yeni bir alem açılıyor. Artık anlamaya başlıyorum: Her şey deviniyor, her şey değişiyor. Her şey duyuyor, buharlaşıyor. Her şey karışıyor. Oysa önceleri bunları göremiyordum, anlayamıyordum. Kısacası bütün bilgilerden yoksundum. Düşünemezdim. Her şeyin içyüzüne işleyemezdim. İşte, her insan gibi yaşayıp gidiyorum.

Kaçkaryov: İyi, iyi. Ben gideyim de bir bakayım. Sofrayı nasıl düzenliyorlar. Biraz sonra gelirim. (*Kendi kendine*) Ama gene ne olur, ne olmaz... Şapkasını bir yere saklayayım. (*Patkolyosin'in şapkasını alır, götürür.*)

22. SAHNE (*Patkolyosin, yalnız.*)

Patkolyosin: Gerçekten, ben şimdiye kadar neydim? Yaşamın anlamını anlıyor muydum? Anlamıyordum, hiçbir şey anlamıyordum. Şu bekârlığı nasıl geçti! Ben bu süre içinde ne yaptım? Neye yaradım? Evet, yaşıyordum; daireye gidiyordum, yiyip içiyordum, yatıp kalkıyordum, kısacası dünyanın en boş, bayağı adamıydım. İnsan şimdi nasıl anlıyor; şu evlenmeyenler ne aptal. Oysa çevreye şöyle bir baksak, böyle ne çok insan var. Ben bir yerin kralı olsaydım, herkesi zorunlu tutardım. Memleketimde hiç bekâr bırakmazdım. Bak yahu! Biraz sonra evleneceğim ha? Allah Allah... Mutluluğa kavuşacağım... Öyle bir mutluluk ki, ancak masallarda rastlanır. Bu mutluluğu anlatacak sözcük yoktur. Arasan da bulunmaz... (*Biraz susar.*) Ama ne olursa olsun, bu işi enine boyuna düşünce insana bir korku geliyor. Ne de olsa bütün yaşamını, bütün ömrünü birine bağlıyorsun. Hem pişman olmak, vazgeçmek falan da para getirmez artık... Her şey oldu bitti. Söz gelişi şimdi bile geri dönmenin olanağı yok. Bir dakika sonra, iş tamam; kaçmak da kabil değil. Araba tutmuşlar, sofraya hazır... Ama acaba gerçekten kaçıp gidemez mi insan? Gidemez elbet. Bütün kapılarda adamlar var. Nereye diye soruverirler. Hayır, olmaz! Ama şu pencere açık işte... Sanki pencereden çıkılmaz mı? Hayır, olmaz, hem uygunsuz bir iş olur, hem de epeyce yüksek... (*Pencereye yaklaşır*) Yo... O kadar yüksek değilmiş... Zemin kattayız. Yok canım, olmaz öyle şey... Şapkam da yanımda yok. Şapkasız olur mu? Hoş değil. Peki ama şapkasız olmaz mı yani? Bir denesek? Deneyeyim mi acaba? (*Pencereden çıkar ve "Allah'ım, canım sana emanet" diyerek atlar. Sahnenin dışından ahlara, oflara gelir.*) Gerçekten yüksekmış be... Hey, arabacı!

Arabacının sesi: Buyurun beyim.

Patkolyosin'in sesi: Kanafka'ya, Semiyonov köprüsüne çek.

Arabacının sesi: On kopik alırım.

Patkolyosin'in sesi: Peki, peki... Çabuk.

(*Uzaklaşan arabanın sesi işitilir.*)